

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA HISTORIE

Bakalářská práce

„V TĚCH VLASECH MÁTE HMYZ“
LIKVIDACE KAPEL NOVÉ VLNY NA
PLZEŇSKU

Petr Šilhánek

Historická studia, obor Historie se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: PhDr. Miroslav Breitfelder, Ph.D.

Plzeň 2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni dne 2016

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce PhDr. Miroslavu Breitfelderovi, PhD. za vstřícnost a trpělivost.

Dále děkuji pánům Petrovi Démovi Škabradovi, Karlovi Carlosu Boušovi a Radkovi Diestlerovi za ochotu podělit se o své vzpomínky na radosti a strasti kapel 80. let.

OBSAH

ÚVOD	5
1. ANALÝZA PRAMENŮ A LITERATURY	7
1.1 Archivní prameny	7
1.2 Rozhovory	8
1.3 Literatura a další zdroje	9
2. NOVÁ VLNA V ČESKOSLOVENSKU	12
2.1 Některá specifika nové vlny v Československu	12
2.2 Nová vlna v Plzni	14
3. PLZEŇSKÁ NEOFICÁLNÍ HUDEBNÍ SCÉNA V 80. LETECH	18
3.1 První léta, 1978 – 1981	18
3.2 Zdroje inspirace pro první kapely	21
3.3 Kapely začínají hrát, 1982-1985	26
3.4 Vývoj na plzeňské scéně v letech 1986-1989	31
3.5 Některé mimohudební aktivity v Plzni koncem 80. let	40
ZÁVĚR.....	42
RESUMÉ.....	44
PRAMENY A LITERATURA	45
SEZNAM PŘÍLOH.....	49

ÚVOD

Hudební nová vlna první poloviny 80. let bývá nejčastěji definována jako hudební styl, pocházející z Anglie s kořeny v punku, který ovšem výrazově i myšlenkově překračuje a obohacuje o nové prvky. Do tehdejšího totalitního Československa nová vlna dorazila se zpožděním, tak jako většina novinek ze Západu, a samozřejmě nebyla pro státní moc nijak vítaná. Reakce režimu byla vcelku pohotová a důsledná, takže řada českých novovlnných kapel byla brzy zakázána a zásahy byly namířeny i proti pořadatelům, případně návštěvníkům koncertů.

Ovšem situace kolem kapel nové vlny na Plzeňsku se poněkud lišila. Tato skutečnost je zřejmá při detailnějším pohledu na prameny a dostupnou literaturu. Ty se totiž o plzeňských novovlnných kapelách téměř nezmiňují. V několika publikacích jsou sice hudebnímu vývoji 80. let v Plzni věnovány samostatné kapitoly, ale o nové vlně se v nich nehovoří. V prostudovaných pramenech plzeňských archivů jsem na termín nová vlna narazil jen jednou, a ani odpovědi přímých účastníků dění existenci novovlnných kapel v regionu nepotvrdily. Na druhou stranu tento nedostatek informací mně pomohl formulovat následující okruhy otázek:

1. *Proč* je v dostupných zdrojích tak málo údajů o nové vlně v Plzni? Proč ani tehdejší úřady takové kapely nezaznamenaly, a dokonce samotní aktéři, členové kapel, novou vlnu v Plzni nevidí?
2. *Kdo* zakládal nové kapely? Byli to již ostřílení muzikanti nebo začátečníci bez předchozích zkušeností? Kdo byli jejich vzory? Zajímali je více domácí kapely nebo se pro inspiraci obraceli do zahraničí?
3. *Jak* tehdy kapely vznikaly, jak získávaly příznivce a příležitosti k vystupování? A také, jak na dění na plzeňské scéně reagovaly místní úřady? Docházelo k zásahům proti kapelám, k zákazům činnosti? A pokud ano, tak v jakém rozsahu a jak často se tak dělo? A jak se s tím kapely vypořádaly?

Hledání odpovědí na tyto otázky mě vedlo ke stanovení dílčích cílů práce. Nejprve se pokusím charakterizovat specifika nové vlny v Plzni jako hudebního stylu a následně se budu věnovat vývoji té části plzeňské hudební scény, která s novou vlnou přímo souvisí. Zaměřím se tedy hlavně na dění kolem neoficiálních kapel na Plzeňsku v období od konce 70. let do roku 1989. Druhou rovinu téhož bude představovat subjektivní hledisko některých účastníků

tehdejšího dění právě na tento vývoj. Jejich výpovědi hodlám využít jako plnohodnotný zdroj, který umožní vidět popisované události z pohledu těch, kterých se týkaly nejvíce, tedy samotných členů kapely. Takto stanovené cíle mi zpětně umožní věnovat se podrobně dílčím problémům, vyjádřeným výše uvedenými otázkami.

Kromě práce s archivními prameny, studia odborné literatury a rozhovorů s aktéry využiju jako zdroj dobové, samizdatem vydávané ziny a časopisy z okruhu undergroundu a další doplňující údaje, dostupné na webových stránkách některých dosud existujících plzeňských kapel, jejichž vznik spadá právě do sledovaného období.

Hlavním cílem výsledné práce ve formě ucelené studie je popsat vývoj plzeňské neoficiální hudební scény v období let 1978 – 1989 s důrazem na problémy, které kapelám působily zásahy totalitní moci. Jejím úkolem je nejen poskytnout dostatek faktografických údajů k danému tématu, ale také nabídnout bližší pohled na běžné fungování plzeňských kapel v každodenní realitě komunistického Československa.

1. ANALÝZA PRAMENŮ A LITERATURY

1.1 Archivní prameny

Cílem studia archivních pramenů bylo získání potřebných informací k právnímu rámci, ve kterém se plzeňské kapely 80. let pohybovaly, a také k postoji úřadů vůči těm, které tento rámec překračovaly. Tedy jaké předpisy, nařízení a omezení platily pro plzeňské hudební skupiny a co se dělo, pokud je nedodržovaly? Za tímto účelem jsem studoval materiály z fondu *Parku kultury a oddechu Plzeň* v Archivu města Plzně a také z fondu KSC – *Západočeský krajský výbor Plzeň* v SOA Plzeň.

Archivní soubor *Parku kultury a oddechu Plzeň* je přístupný k nahlížení bohužel jen částečně, dostupné jsou materiály do roku 1983. Tématu práce se tak týkaly především zápisy ze schůzí poradního sboru pro hudbu při Městském kulturním středisku z počátku 80. let. Zde se objevují informace o přehrávkách amatérských souborů, školení jejich vedoucích i členů, včetně otázek závěrečných testů. K dispozici jsou také osvědčení o absolvování školení a průkazy lidových hudebníků. Skutečnost, že hudební skupiny 80. let musely mít zřizovatele, případně absolvovat přehrávku, aby mohly oficiálně vystupovat a za svoje vystoupení pobírat honorář, považuji za obecně známou, a proto se jí ve své práci detailně nevěnuji. Získané informace a fotokopie některých materiálů, jsem se tak rozhodl využít především jako přílohy pro dokreslení situace, ve které se plzeňské kapely počátkem 80. let nacházely.

Z rozsáhlého fondu *Západočeského krajského výboru KSC* (83,88 bm), jsem se zaměřil na zápisy ze zasedání předsednictva Západočeského krajského výboru KSC v průběhu 80. let, kde se ukázaly jako nejpřínosnější pravidelně dvakrát do roka vydávané *Zprávy o bezpečnostní situaci v Západočeském kraji*. Tyto materiály mají po celé sledované období podobnou strukturu a vždy je zde alespoň zmínka týkající se neoficiální hudební plzeňské scény. Avšak většinou se jedná skutečně jen o krátká vyjádření v rámci materiálu, jehož rozsah se pohybuje průměrně kolem třiceti stran textu. Zdaleka největší prostor zde bývá věnován ekonomické trestné činnosti a dopravní situaci. Informace k tématu práce jsou uváděny ve spojení s kriminalitou mládeže, a i v rámci této problematiky tvoří malou část zprávy. Výjimku představuje rok 1983, kdy dochází k tažení proti nové vlně, a také závěr 80. let, zřejmě v souvislosti se zvyšujícím se počtem vystoupení neoficiálních plzeňských kapel. Jedinou doslovnou zmínku o nové vlně obsahuje materiál *Informace o hlavních tendencích antikomunistické rozhlasové a tiskové propagandy ve třetím čtvrtletí 1983*, který se zaměřuje

na vyjádření zahraničních médií k nové vlně v Československu. V roce 1984 se v zápisech objevuje *Rozbor systému bezpečnostní ochrany mládeže v Západočeském kraji a návrhy na jeho zdokonalení*, který se mimo jiné věnuje vazbám mladé generace na underground, Chartu 77 a punk.

V rámci zápisů ze schůzí předsednictva Západočeského krajského výboru jsou tedy informace ohledně vývoje na plzeňské hudební scéně v 80. letech spíše okrajovou záležitostí. Podrobnosti o konkrétních zásazích se v prostudovaných materiálech téměř nevyskytují, výjimku představuje zásah v obci Služetín na Karlovarsku. Informace získané studiem těchto pramenů lze využít především při charakteristice přístupu úřadů k plzeňským kapelám, dále pro doložení zvýšeného zájmu o dění kolem neoficiální scény v době tažení proti nové vlně a v neposlední řadě při popisu likvidace služetínského statku.

1.2 Rozhovory

Rozhovory s účastníky dění jsou důležitým zdrojem pro pochopení vývoje na plzeňské neoficiální scéně 80. let. Dovolují nahlédnout přímo do života kapel a zkušenosti jejich členů mohou pomoci složit obraz jejich každodenního fungování na neoficiální hudební scéně.

Aby informace získané z rozhovorů byly co nejpřínosnější, rozhodl jsem se oslovit nejen představitele plzeňské scény, ale i některou z osobností sousedního regionu jižních Čech. V Plzni nabídku k rozhovoru přijal Petr Déma Škabrada, zakládající člen kapely Znouzectnost, který působil i v dalších neoficiálních skupinách už od raných 80. let a na plzeňské scéně se pohybuje od jejích začátků. Podobně rozsáhlé zkušenosti má na Strakonicku Karel Bouša, jehož kapely Novodur a později Telex patřily mezi nejvýraznější v regionu po celá 80. léta, také on s rozhovorem souhlasil. Cenné informace a trochu jiný pohled na dané téma pak přinesl rozhovor s hudebním publicistou a plzeňským rodákem Radkem Diestlerem.

Polostrukturované rozhovory byly vedeny v únoru a březnu 2016 v Plzni a Strakonících. Hlavní témata zůstávala ve všech třech případech stejná, což považuji za důležité pro následné porovnání odpovědí. Měnilo se jen pořadí jednotlivých okruhů a také některé otázky, jež vyplynuly z bezprostřední situace nebo charakteru jednotlivých rozhovorů.

Zajímala mě především následující témata:

1. zdroje inspirace na počátku 80. let: Proč začínali hrát?
2. žánrový rozptyl kapel: Jakou hudbu hráli oni a jakou jiné kapely?
3. možnosti vystupování: Kde a jak často hráli?
4. střety s režimem: Jaké překážky museli překonávat a setkali se s represemi ze strany státní moci?

Počet otázek v jednotlivých tématech se v rozhovorech lišil a průběžně přibývaly i nové okruhy, kterým bylo vhodné se věnovat. Získané informace je možné využít nejen pro doplnění údajů k vývoji neoficiální plzeňské scény, odpovědi narátorů mohou sloužit pro přiblížení atmosféry, ve které se tyto události odehrávaly.

Jako doplňující zdroj jsem použil přepis rozhovoru Miroslava Vaňka s Ladislavem Rottem, autorem publikací o plzeňské rockové hudební scéně. Přepis je uložen ve Sbírkách Centra orální historie při Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR v Praze.

Pro úplnost uvádím, že se mi nepodařilo kontaktovat Jana Rampicha, známou osobnost plzeňského punku, který na nabídku rozhovoru bohužel nereagoval.

1.3 Literatura a další zdroje

Odbornou literaturu k tématu lze rozdělit do dvou hlavních okruhů. První tvoří publikace věnované vývoji rockové hudby v čtne nové vlny v rámci celého Československa, do druhé skupiny řadím texty zaměřené přímo na plzeňskou neoficiální hudební scénu

Zásadní práce o československé hudební nové vlně pocházejí od hudebního kritika a publicisty Josefa Vlčka. Jedná se především o sborník *Excentrici v přízemí*, s podtitulem *Nová vlna v Čechách - příběh dušičkový*, na kterém se podílel také Aleš Opekar, a o kapitolu *Hudební alternativní scény sedmdesátých až osmdesátých let*, která je součástí rozsáhlého sborníku *Alternativní kultura. Příběh české společnosti 1945-1989*. První z nich je zaměřena úzce na novou vlnu, vymezuje ji jako hudební směr se všemi zvláštnostmi, jež ji charakterizují v podmínkách totalitního Československa. Přináší vlastní definici a periodizaci nové vlny, od kterých se následně odvíjí výběr hudebních skupin, jejichž profily tvoří rozsahem větší část práce. Kromě pohledu na brněnskou scénu a několika málo výjimek z regionů se zde autoři věnují především pražským kapelám. Vlčkova druhá zmiňovaná práce

má širší záběr a postihuje vývoj alternativních hudebních směrů od undergroundu, přes alternativní scénu 70. let, punk a novou vlnu až po novoromantismus, metal a hardcore. Autor zde postupuje chronologicky a každý hudební směr začleňuje do kontextu let, ve kterých se na české hudební scéně objevil, vrcholil a dozníval.

Danému tématu se věnuje také Miroslav Vaněk. Důležitá je především monografie zaměřená na vývoj československé rockové hudby *Byl to jenom rock'n'roll? Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989* a také sborník *Ostrůvky svobody. Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*, ten přináší výsledky výzkumu Ústavu soudobých dějin AV ČR realizovaného v letech 1999-2001. Rozsahem skromnější je kniha Vojtěcha Lindaura a Ondřeje Konráda nazvaná jednoduše *Bigbít*. Autoři jsou hudební publicisté a dění na československé rockové scéně do roku 1989 zachycují z pohledu přímých účastníků dění. Více se věnují konkrétním vystoupením, případně zásahům režimu proti rockovým kapelám, méně sledují souvislosti mezi vývojem v rockové hudbě a společnosti. Zajímavá a přínosná je kapitola věnovaná pořádání Rockfestů v 80. letech.

Mezi nejnovější publikace, které mapují hudební dění v komunistickém Československu, patří třetí, doplněné vydání vzpomínek Mikoláše Chadimy *Alternativa I. Od rekvalifikací k „Nové“ vlně se starým obsahem*. Autor, člen skupin Extempore a MCH Band, které jsou součástí pražské alternativní scény 70. let, zde nabízí svůj pohled na vývoj domácí rockové hudby od druhé poloviny 60. let do roku 1983. Nejen hudební alternativě se pak věnuje kolektiv autorů pod vedením Vladimíra 518 v knize *Kmeny 0. Městské subkultury a nezávislé společenské proudy před rokem 1989*. V této rozsáhlé práci je nové vlně věnovaná kapitola s názvem *Nová vlna: S Krýzlem v zádech*, jejímž autorem je Petr Hrabalík, člen občanského sdružení PopMuseum a hardcorové kapely Našrot. Součástí publikace jsou také kapitoly zaměřené na underground, alternativu a punk.

Zatímco literatura věnovaná vývoji rockové hudby v rámci celého Československa je poměrně bohatá, pokusů zmapovat historii plzeňské neoficiální hudební scény 80. let není mnoho. V roce 2002 vyšla kniha Filipa Fuchse *Kytary a řev aneb Co bylo za zdí. Punk a hardcore v Československu do roku 1989*, kde je Plzeň, respektive západním Čechám věnovaná samostatná kapitola a v další kapitole se pak autor věnuje plzeňským kapelám Zastávka Mileč a Znouzectnost. Svoje místo má toto téma i v diplomové práci Jany Petrové *Zapomenutá generace 80. let 20. století. Nezávislé aktivity a samizdat na Plzeňsku*, knižně vyšla roku 2009. Pro Petrovou je jedním z hlavních zdrojů ohledně vývoje na plzeňské hudební scéně právě Fuchsova práce. Další dva příspěvky jsou podstatně staršího data. Jedná

se o článek Jana Rampicha *Historie punk-rockového hnutí v Plzni* v samizdatovém zinu *10 Years After Flexi - Disc* z roku 1988 a o text v opět samizdatových *Oslich uších*, který napsal Caine, bubeník Znouzectnosti. Tyto dva dobové články jsou zásadní. Ten Cainův mapuje plzeňskou scénu od roku 1986 s důrazem na Znouzectnost a několikrát z něj cituje ve své práci Fuchs. V textu *Historie punk-rockového hnutí v Plzni* autor přináší jména kapel, která v ostatních pracích nejsou uvedena, a zaměřuje se především na první polovinu 80. let. Historii plzeňského hudebního undergroundu zachycuje kniha Jana Drnka *The Suřík: vznik a dějiny legendy plzeňského undergroundu*.

Trochu stranou tématu stojí dvě práce Ladislava Rotta *Tak se začínalo aneb Z otcova alba a 50 let bigbítu v Plzni 1962-2012. Takto hráli, když jim stály davy pod pódiem* věnované především zábavovým a hardrockovým kapelám. Plzeňské kapely jsou také zahrnuty do online *Encyklopedie československé alternativní scény do roku 1993* Ladislava Ašenbrenera, která je bohužel v současnosti nedostupná – autor ji z blíže neurčených důvodů zablokoval. Přesto se mi podařilo emailovou korespondencí s autorem získat jména kapel a data jimi pořízených nahrávek ve sledovaném období. Svůj pohled na některé plzeňské kapely přináší i internetová verze seriálu České televize *Bigbít*. Doplňující informace jsem čerpal z online dostupných samizdatů *Stres*, *Pevná hráz*, *Info o Chartě 77* a také z webových stránek některých kapel.

Odborná literatura přináší kromě množství faktografických údajů důležitých především pro popis vývoje na plzeňské neoficiální scéně také různost pohledů některých autorů na dění kolem nové vlny, na její výklad a hodnocení. Nejednoznačné bývá také žánrové zařazení mnohých plzeňských kapel, liší se i údaje o době jejich vzniku a působení na plzeňské scéně. Zde se nabízí možnost pokusit se v kombinaci s archivními a ústními prameny o vlastní interpretaci těchto skutečností.¹

¹ Na všechny prameny a publikace uvedené v kapitole Analýza pramenů a literatury odkazují průběžně v textu práce. Úplné bibliografické citace jsou uvedeny v Pramenech a literatuře.

2. NOVÁ VLNA V ČESKOSLOVENSKU

2.1 Některá specifika nové vlny v Československu

„Nová vlna byl duch doby, kterému nešlo uniknout.“²

Pavla Jonssonová, Dybbuk

Vznik nové vlny jako hudebního směru bývá nejčastěji spojován s děním v Anglii na konci 70. let. Tedy s dobou, kdy první vlna punku na Britských ostrovech odeznívala a kapely začínaly využívat nové a rozmanitější hudební prostředky, než byly původní punková strohost, jednoduchost a energičnost. Rozkvět nové vlny tak spadá zhruba do let 1978-1981, kdy se v této hudbě poměrně rychle objevují elektronické prvky a důležitá je také inspirace mimoevropskými hudebními styly, zejména původně jamajským raggae. Nástrojové obsazení kapel se často rozšiřuje o klávesy. K nejvýznamnějším představitelům nové vlny bývají řazeni POLICE, TALKING HEADS nebo DAVID BOWIE. V průběhu první poloviny 80. let pak z nové vlny vycházejí další hudební styly, jako novoromantismus a gotický rock.

Takto ve velmi hrubých rysech nastíněné pojetí nové vlny lze považovat za tradiční. Čistě chronologicky by se dalo ve zkratce vyjádřit jako PUNK → NOVÁ VLNA → DALŠÍ STYLY (novoromantismus, gotický rock, elektronika). Jestliže se ale v podobném duchu zaměříme na československou hudební scénu, najdeme hned několik významných rozdílů. Pokud totiž mají zahraniční novovlnné kapely své kořeny v punku, v Čechách to neplatí.

První převzaté punkové skladby u nás zazní pravděpodobně v roce 1979 při vystoupení kapel, které bývají řazeny k alternativě 70. let a později přímo k nové vlně. To je případ Chadimova EXTEMPORE, přestože Milan Chadima příslušnost své kapely k novovlnným souborům odmítá.³ Jednou z prvních původních punkových kapel je podle některých autorů pražská ENERGIE G, ta však svoji činnost po několika vystoupeních pod nátlakem StB ukončuje, a přestože na počátku 80. let vznikají další skupiny punkového ražení – v Praze A64, PLEXIS, VISACÍ ZÁMEK, v regionech FPB (Teplice), IQ 60 (Havířov), ZASTÁVKA MILEČ (Plzeň) a další, rozhodně se nejedná o široký a natolik významný proud, ze kterého by mohl vycházet

² HRABALÍK, Petr. Nová vlna: S Krýzlem v zádech. In: VLADIMÍR 518 a kol. *Kmeny 0*. Bigg Boss, Yinachi: Praha, 2014. ISBN 978-80-903973-8-5 (Bigg Boss), ISBN 978-80-904735-4-6 (Yinachi), s. 505.

³ HELL, Phil. Punk: Provokace v totalitním státě. In: VLADIMÍR 518 a kol. *Kmeny 0*. Bigg Boss, Yinachi: Praha, 2014. ISBN 978-80-903973-8-5 (Bigg Boss), ISBN 978-80-904735-4-6 (Yinachi), s. 340. Viz též. VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?: hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989*. Academia: Praha, 2010. ISBN 978-80-200-1870-0. s. 282.

nový hudební styl.⁴ Navíc už v roce 1983 přichází zásah proti nové vlně v podobě článku v komunistických novinách Tribuna „*Nová*“ *vlna se starým obsahem* a začíná období perzekucí novovlnných kapel.⁵ Přestože povědomí komunistických redaktorů a funkcionářů o hudebních stylech bylo nevalné, nová vlna v Čechách, respektive v Československu v roce 1983 prokazatelně existovala a tyto skupiny se dostávaly do širšího povědomí lidí, takže z pohledu režimu bylo nutné zakročit.

Tedy československý punk a nová vlna se v první fázi rozvíjely téměř současně. Zdroje inspirace pro oba tyto styly přicházely ze zahraničí a k nám se dostávaly se zpožděním několika let. Domácí kapely nové vlny tak své vzory hledaly nejen v punku, ale právě v novovlnných zahraničních kapelách, a to v době, kdy nová vlna ve světě byla již za svým zenitem a postupně přecházela v další hudební styly. Z domácích zdrojů byla česká nová vlna inspirována folkem, undergroundem a alternativou 70. let. Jako příklad českých novovlnných skupin můžeme uvést pražské ABRAXAS, JASNOU PÁKU, LETADLO, PRECEDENS, OK BAND, DYBBUK nebo příbramské BON PARI.⁶ Mezníkem ve vývoji české nové vlny je pak rok 1983 a již zmiňované tažení režimu proti těmto a mnoha dalším kapelám. Ovšem už v následujícím roce nastal nebývalý boom nových kapel, někdy připodobňovaný k situaci v polovině 60. let. Mezi nově vzniklé skupiny patří opět pražští NAHORU PO SCHODIŠTI DOLŮ BAND, BABALET nebo LAURA A JEJÍ TYGŘI.⁷ Tyto a další kapely pak ve své činnosti mnohdy pokračují i ve druhé polovině 80. let a některé se objevují na pódii i v současnosti. Ovšem nová vlna jako fenomén, určující charakter české hudební scény, vyhasíná podle většiny autorů v polovině 80. let.⁸ Další hudební vývoj v Československu se pak od rockového pojetí poněkud odklání směrem ke kytarovému a elektronickému popu.

Česká nová vlna stejně jako punk jsou tedy oproti vývoji ve světě charakteristické svým opožděným nástupem, i proto kořeny nové vlny u nás leží především v hudbě pozdně novovlnných zahraničních kapel. Dále je její vývoj načas násilně přerušen zásahem státní moci, a tím rozdělen do dvou fází. A v neposlední řadě platí, že velká většina českých

⁴ HELL, Phil. Punk: Provokace v totalitním státě. In: VLADIMÍR 518 a kol. *Kmeny 0*. Bigg Boss, Yinachi: Praha, 2014. ISBN 978-80-903973-8-5 (Bigg Boss), ISBN 978-80-904735-4-6 (Yinachi), s. 346.

⁵ Viz. Příloha 1.

⁶ VLČEK, Josef, OPEKAR, Aleš. *Excentrici v přízemí: nová vlna v Čechách - příběh dušičkový*. Panton: Praha, 1989, s. 23-29. Viz. též HRABALÍK, Petr. Nová vlna: S Krýzlem v zádech. In: VLADIMÍR 518 a kol. *Kmeny 0*. Bigg Boss, Yinachi: Praha, 2014. ISBN 978-80-903973-8-5 (Bigg Boss), ISBN 978-80-904735-4-6 (Yinachi), s. 497.

⁷ HRABALÍK, Petr. Nová vlna: S Krýzlem v zádech. In: VLADIMÍR 518 a kol. *Kmeny 0*. Bigg Boss, Yinachi: Praha, 2014. ISBN 978-80-903973-8-5 (Bigg Boss), ISBN 978-80-904735-4-6 (Yinachi), s. 505.

⁸ Tamtéž. Srovn. VLČEK, Josef, OPEKAR, Aleš. *Excentrici v přízemí: nová vlna v Čechách - příběh dušičkový*. Panton: Praha, 1989, s. 58. Srovn. LINDAUR, Vojtěch, KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*. Torst: Praha, 2001. ISBN 80-7215-148-7. s. 120-129.

novovlnných kapel vzniká a hraje v hlavním městě. Zde je na místě dodat, že toto tvrzení se týká hlavně těch kapel, které se alespoň dočasně dostaly do popředí české rockové scény. Ty bezejmenné, avšak minimálně pro lidi, kteří je zakládali, stejně důležité skupiny, působily i v regionech. Především těmto kapelám, které jsou navíc svázány s Plzní, se budu věnovat v následujících kapitolách.

2.2 Nová vlna v Plzni

„...Tady byli hlavně diskáči, potom metalisti, ty chodili v těch džískách a džínách a pak byli pankáči. Nic víc nebylo, podle mě nic víc nebylo. Tady nebyli..., jako když řekneš nová vlna, ...nějakej novovlnňák neexistoval...“⁹

Petr Déma Škabrada, Znouzectnost

Existovaly tedy v Plzni 80. let novovlnné kapely? Především v odborné literatuře a samizdatu se zmínky o plzeňských novovlnných kapelách objevují. Ovšem z celkového počtu sedmatřiceti hudebních skupin, o kterých jsem v literatuře našel alespoň zmínku, si přízvisko novovlnná vysloužily pouze čtyři z nich, a to jen od některých autorů. Navíc přinejmenším u dvou z těchto kapel je jejich zařazení do nové vlny diskutabilní i proto, že vznikly v samém závěru 80. let, tedy až poté, co nová vlna odezněla. Ostatní kapely se většinou řadí k punku a některé také k undergroundu.

Jako novovlnné bývají označovány skupiny PETR MACH, TANČÍRNA, VELKÝ ŽERT a SMÍŠENÉ POCITY. Největší shoda ohledně příslušnosti k nové vlně panuje u skupiny PETR MACH, která vznikla v roce 1983 a byla zřejmě první svého druhu v Plzni.¹⁰ O působení TANČÍRNY existují zmínky jen ojediněle, a to v souvislosti s *Večerem alternativní scény* ve vysokoškolském klubu Oko na podzim 1986. Ale ne ve všech pracích bývá řazena k nové vlně. I když vzhledem k tomu, že se jednalo o klávesové duo, které ten večer vystoupilo ve

⁹ Rozhovor s Petrem Démou Škabradou ze dne 9. 2. 2016.

¹⁰ PETROVÁ, Jana. *Zapomenutá generace 80. let 20. století: nezávislé aktivity a samizdat na Plzeňsku*. Jana Petrová ve spolupráci se Sdružením občanů Exodus: Plzeň, 2009. ISBN 978-80-254-4112-1, s. 45. Viz. též RAMPICH, Jan. *Historie punk rockového hnutí v Plzni*. In: *The 10 Years Flexi-Disc*, samizdat, 1988, s. 36. Viz. též ROTT, Ladislav. *50 let bigbítu v Plzni 1962-2012. Takto hráli, když jim stály davy pod pódiem*. RegionAll: Plzeň, 2012. ISBN 978-80-904310-7-2, s. 50.

společnosti punkových kapel, je novovlnný charakter TANČÍRNY pravděpodobný.¹¹ VELKÝ ŽERT a SMÍŠENÉ POCITY jsou příbuzné kapely konce 80. let, ze kterých vznikl punkový POŽÁR MLÝNA. Zde jsou pochybnosti ohledně zařazení k nové vlně na místě, a to nejen kvůli době, ve které vznikly. Většina autorů jejich hudbu pokládá za recesistický punk.¹²

Z prostudovaných archivních pramenů SOA Plzeň dění na plzeňské neoficiální hudební scéně zmiňují zejména *Zprávy o bezpečnostní situaci v Západočeském kraji*. V nich se poměrně často hovoří o „volné mládeži“, „přivržencích dekadentního hnutí PUNK“, dále také o undergroundu, případně Chartě 77, ale jakékoliv vyjádření k nové vlně zde chybí.¹³ Podobně je tomu v *Rozboru systému bezpečnostní ochrany mládeže v Západočeském kraji a návrzích na jeho zdokonalení*, kterým se předsednictvo KV KSČ v Plzni zabývalo na jaře roku 1984.¹⁴ Opět volná mládež, punk, Charta 77 a underground, ale nic o nové vlně. Až materiál *Informace o hlavních tendencích antikomunistické rozhlasové a tiskové propagandy ve třetím čtvrtletí 1983* se o nové vlně zmiňuje: „*Hnutí Punk a činnost různých hudebních skupin ‚nové vlny‘ byly stanicemi vydávány za znak ‚spontánního přihlášení se mládeže ke kulturním hodnotám západních demokracií‘ případně ‚počátek masového odklonu mladých lidí od ideálů socialismu.‘ Některá opatření proti výstřelkům hudebních skupin reprezentujících ‚novou vlnu‘ byla západní propagandou interpretována jako ‚důkaz nepochopení režimu vůči potřebám mladé generace.‘“¹⁵ Zde je doklad toho, že se o české nové vlně vědělo i mezi emigranty a v době, kdy vrcholilo tažení režimu proti ní, měly novovlnné kapely podporu ve vysílání zahraničního rozhlasu. Ale souvislost mezi novou vlnou a děním na Plzeňsku nenajdeme žádnou, stejně jako v předchozích případech.*

Zkušenosti samotných účastníků dění s novovlnnými kapelami v jejich regionech jsou jednoznačné. Déma novou vlnu v Plzni nevidí, jak dokládá citát v úvodu kapitoly, a situaci v sousedním regionu, jihočeském Strakonicku, komentuje Karel Bouša velmi podobně:

¹¹ CAINE. *Plzeňská scéna*, In: *Oslí uši*, č. 3, samizdat, 1990. Viz též PETROVÁ, Jana. *Zapomenutá generace 80. let 20. století: nezávislé aktivity a samizdat na Plzeňsku*. Jana Petrová ve spolupráci se Sdružením občanů Exodus: Plzeň, 2009. ISBN 978-80-254-4112-1, s. 47.

¹² Tamtéž. Srovn. FUCHS, Filip. *Kytary a řev aneb Co bylo za zdí*. Papagájův hlasatel: Říčany u Brna, 2002, s. 216.

¹³ SOA Plzeň, fond KV KSČ. 1790. Charakteristika bezpečnostní situace v Západočeském kraji za období od 1. 7. 1983 do 31. 12. 1983. Srovn. SOA Plzeň, fond KV KSČ, inv. č. 1808. Zpráva o bezpečnostní situaci v Zpč. kraji za období od 1. 1. 1984 do 30. 6. 1984. Srovn. SOA Plzeň, fond KV KSČ. 1890. Charakteristika bezpečnostní situace v Západočeském kraji za období od 1. 7. 1987 do 31. 12. 1987.

¹⁴ SOA Plzeň, fond KV KSČ, inv. č. 1793. Rozbor systému bezpečnostní ochrany mládeže v Západočeském kraji a návrhy na jeho zdokonalení.

¹⁵ SOA Plzeň, fond KV KSČ, inv. č. 1785. Informace o hlavních tendencích antikomunistické rozhlasové a tiskové propagandy ve třetím čtvrtletí 1983.

„*Vůbec. Absolutně ne. Tady na to nebylo podhoubí.*“¹⁶ Těžko předpokládat, že jedni z nejvýraznějších představitelů neoficiální hudební scény 80. let ve svých regionech by neznali novovlnné kapely ve svém okolí, pokud by takové ovšem existovaly.

Byla tedy nová vlna natolik záležitostí Prahy, že některým regionům se téměř nebo zcela vyhnula? Závěr ohledně Plzeňska je poměrně jednoduchý. Kapely, které by se jednoznačně a vědomě svou tvorbou hlásily k nové vlně a zároveň by se o nich v regionu vědělo, zde neexistovaly. Za výjimku lze považovat skupinu PETR MACH. Ovšem s vědomím, že se jedná jen o jednu konkrétní kapelu oproti desítkám dalších žánrově více či méně odlišných skupin.

Přinejmenším překvapivě pak působí vyjádření hudebního publicisty Radka Diestlera: „*Určitě, kdyby se to bralo striktně jako česká nová vlna, ty kapely, který se rozjely zejména v Praze v první půlce 80. let, tak taková kapela tady nebyla... Ale pokud si do toho zařadíme i punk, tak tím pádem můžeme mluvit o novovlnných kapelách.*“¹⁷ Toto širší vymezení nové vlny, která do sebe zahrnuje i punk, vychází z Vlčkova pojetí hudebního vývoje ve druhé polovině 70. let. Nástup nové vlny ve světě vidí již v roce 1976, kdy se v klubech v USA i Anglii objevují první kapely hrající jinak, než bylo v té době obvyklé, a dosud dominující hardrock přestával být pro nastupující mladou generaci zajímavý.¹⁸

V roce 1977 se totiž udála zásadní změna v pojetí rockové hudby. A ta přišla s punkem a skupinou SEX PISTOLS. Slavné hardrockové kapely na obřích koncertech, světelná show a precizní sóla proti punkové revoltě, energii, jednoduchosti a živelnosti. Punk mohl hrát každý. Kdokoliv mohl přijít se svou výpovědí a dát jí v podstatě jakoukoliv formu. Zručnost, se kterou členové velkého množství nově vznikajících punkových kapel ovládali své nástroje, nebyla důležitá. O tu alespoň zpočátku opravdu nešlo. A právě tyto momenty jsou pro Vlčka zásadní. Zde začíná něco od základů nového, zde začíná nová vlna. Široký hudební proud, který v sobě zahrnuje celou řadu hudebních stylů od punku, přes pubrock až k nové vlně v užším slova smyslu včetně od ní odvozených stylů.¹⁹ V současnosti je tento přístup k hudebnímu vývoji v 70. a 80. letech odbornou veřejností poměrně široce přijímán. Ve svých pracích z něj vychází Miroslav Vaněk, dále například autoři cyklu dokumentů o vývoji

¹⁶ Rozhovor s Karlem Boušou ze dne 10. 3. 2016.

¹⁷ Rozhovor s Radkem Diestlerem ze dne 22. 3. 2016.

¹⁸ VLČEK, Josef, OPEKAR, Aleš. *Excentrici v přizemí: nová vlna v Čechách - příběh dušičkový*. Panton: Praha, 1989, s. 4.

¹⁹ Tamtéž, s. 11-19.

československého rocku *Bigbít*.²⁰ Naopak uznávaný kritik a hudební publicista Jiří Černý je právě podle autorů *Bigbítu* zastáncem tradičního pohledu a punk do nové vlny nezařazuje.²¹ Pro úplnost je třeba podotknout, že Vlček ve své argumentaci ohledně hudebního vývoje v 70. letech nezapomíná na ekonomické a politické vlivy, které se podle něj staly klíčem k tomu, aby se taková změna v pojetí rockové hudby mohla uskutečnit. Podrobný rozbor těchto a dalších aspektů, které zde sehrály svou roli, je součástí Vlčkových studií ve sbornících *Excentrici v přízemí: Nová vlna v Čechách - příběh dušičkový* a *Alternativní kultura. Příběh české společnosti 1945-1989* a přesahuje tematicky vymezený rámec této práce.²²

Nezbývá než si znovu položit otázku: Existovaly v Plzni kapely nové vlny? Na plzeňské neoficiální hudební scéně 80. let se pohybovalo několik desítek hudebních skupin. Nejméně dvě z nich se hlásily alespoň část tohoto období k undergroundu – THE SUŘÍK, BRADAVICE. Dalších více než třicet kapel se řadí k punku a soubory PETR MACH a TANČÍRNA lze považovat za novovlnné v užším slova smyslu.

Odpověď v souladu s rozšířeným pojetím nové vlny tedy zní: Ano, nová vlna v Plzni existovala a v průběhu 80. let ji tvořilo velké množství především punkových kapel.

²⁰ VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?: hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989*. Academia: Praha, 2010. ISBN 978-80-200-1870-0, s. 273. Srovn. HRABALÍK, Petr. Česká nová vlna na začátku 80. let. *Bigbít. Internetová encyklopedie rocku*. [online] Dostupné z URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/80-leta/new-wave/clanky/160-ceska-nova-vlna-zacatku-80-let/>>[cit 2016-06-03].

²¹ HRABALÍK, Petr. Punk a new wave (novávlna). *Bigbít. Internetová encyklopedie rocku*. [online] Dostupné z URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/clanky/77-punk-a-new-wave-nova-vlna/>>[cit 2016-06-03].

²² VLČEK, Josef a Aleš OPEKAR. *Excentrici v přízemí: nová vlna v Čechách - příběh dušičkový*. Panton: Praha, 1989.
VLČEK, Josef. Hudební alternativní scény sedmdesátých až osmdesátých let. In: ALAN, Josef (ed.). *Alternativní kultura: příběh české společnosti 1945-1989*. Nakladatelství Lidové noviny: Praha, 2001. ISBN 80-7106-449-1, s. 201-263.

3. PLZEŇSKÁ NEOFICÁLNÍ HUDEBNÍ SCÉNA V 80. LETECH

3.1 První léta, 1978 – 1981

„Rock and roll je jen tehdy pořádnou muzikou ve všech svejch odrůdách, když za ní stojí rebel. Na počátku byla vzpoura. V Plzni jako kdekoliv jinde.“²³

Caine, Znouzectnost

Počátky plzeňské neoficiální scény 80. let jsou spojeny s kapelou BALL BEARING (později KULIČKOVÝ LOŽISKO), kterou založil Caine, a ŠROT, kde působil Déma.²⁴ Prvně jmenovaná skupina vyzkoušela několik stylů od punku po akustický folk, zatímco druhá z nich směřovala od počátku k punku. Dalšími kapelami začátku 80. let byly punkový NÁHRADNÍ DÍL, zprvu k undergroundu tihnoucí BRADAVICE a vyloženě undergroundový THE SUŘÍK. Tato kapela existovala již v 70. letech jako THE ÚŽAS a po celá 80. léta si udržela příslušnost k undergroundu, jako jeho nejvýraznější a později i jediný zástupce v Plzni. Žánrově těžko zařaditelné jsou Démovy písničky na motivy plzeňských pověstí, které vznikaly právě již od počátku 80. let - pozdější DÉMOPHOBIA.

Poměrně rozporuplné informace přicházejí o kapele DAZULE, ve které krátký čas hrál právě Déma. Fuchs a Rampich ji zmiňují jen okrajově, u Petrové zmínku nenajdeme vůbec.²⁵ Ovšem podle Démy to byla jeho první kapela: *„Moje první kapela byla Dazule, to je takovej nějakej brouk. Sešli jsme se lidi úplně nesourodý. Já jsem byl jedinej pankáč. Vznikli jsme jen proto, že se tady konal takovej festival v Pekle a každej tam měl zahrát pět písniček. Tam jsem prvně hrál takhle na pódiu. Tak my jsme nacvičili těch pět písniček, odehráli jsme svůj set, pak jsme ještě nějakou dobu zkoušeli, no, a pak jsme se rozpadli.“²⁶* Byla tedy první Démovou kapelou DAZULE nebo ŠROT? Možná odpověď je obsažená ve větě: *„Tam jsem prvně vystoupil takhle na pódiu.“* Kapela DAZULE totiž vystoupila na opravdové akci, na skutečném pódiu, a to v kulturáku Peklo v roce 1983! Mohlo jít o Festival politické písně,

²³ Cainův dopis komisi o prenatálních časech a tak. *Znouzectnost*. [online] Dostupné z URL: <<http://www.znc.cz/archive/index/detail/id/185>>[cit 2016-05-10].

²⁴ Caine a Déma patří k výrazným osobnostem plzeňské scény, v roce 1986 společně s basákem Goldou zakládají skupinu Znouzectnost, se kterou vystupují do současnosti.

²⁵ FUCHS, Filip. *Kytary a řev aneb Co bylo za zdí*. Papagájův hlasatel: Říčany u Brna, 2002, s. 2014-220. Srovn. RAMPICH, Jan. Historie punk rockového hnutí v Plzni. In: *The 10 Years Flexi-Disc*, samizdat, 1988, s. 36-39. Srovn. PETROVÁ, Jana. *Zapomenutá generace 80. let 20. století: (nezávislé aktivity a samizdat na Plzeňsku*. Jana Petrová ve spolupráci se Sdružením občanů Exodus: Plzeň, 2009. ISBN 978-80-254-4112-1. s. 29-49.

²⁶ Rozhovor s Petrem Démou Škabradou ze dne 9. 2. 2016.

kteřý zmiňuje Rampich ve svém textu v souvislosti s NÁHRADNÍM DÍLEM. Ti zde měli hrát, ale z blíže nevysvětlených důvodů nevystoupili.²⁷ V tuto chvíli není podstatné, o jaký festival šlo, a epizoda s kapelou DAZULE by asi nebyla nijak důležitá, kdyby neukazovala na jednu z dnešního pohledu velkou zvláštnost, charakteristickou pro tehdy vznikající plzeňskou neoficiální scénu. Kapely raných 80. let totiž téměř nevystupovaly. KULIČKOVÝ LOŽISKO za několik let své existence hrálo veřejně celkem dvakrát.²⁸ ŠROT zřejmě ani jednou, DAZULE jednou. Zakládali je kluci, kteří se znali ze školy – buď ještě základní, nebo už z učiliště. Začínali jezdit na čaje, na zábavy, kde zavedené plzeňské skupiny dokola obehřávaly svoji verzi hardrocku.²⁹ Hojně navštěvované čaje a zábavy, pro které se také užíval výraz „tancovačky“, pořádaly oficiální organizace od SSM po svaz žen, zahrádkáře nebo hasiče a byly pro ně nezanedbatelným zdrojem příjmů.³⁰ Jednalo se o osvědčený, úřady dohlížený, ale de facto povolený a obecně oblíbený způsob vyžití mládeže. Hudební produkci na těchto zábavách obstarávaly povolené kapely, jejichž členové měli nejčastěji status tzv. lidových hudebníků - „elháček“.³¹ Jenže nová dorůstající generace, nebo alespoň někteří její členové, hledali něco jiného a nového: „*Očima našich patnácti, šestnácti let: Uchlastaný mrtvolý na čajích, máničky nad věcí, masťnáci nenávidící bláznivý nápady, pupkáči odmítající jakoukoli jinou variantu než tu jejich - oj, ti všichni se nám za černobílejma brejlema naivního rebelantství vyjevili ještě víc pokřivený a neupřímný, sobecký a šosácký. Vlastně jsme nemuseli ani tak moc hluboko pro škleb, ironii, výsměch, recesi, ale hlavně pro společnou živelnou radost. První éra punku v Plzni byla na světě.*“³²

Vznikající kapely nového ražení tak tvořili převážně nadšení nehudebníci, zpočátku bez pořádných nástrojů a také bez prostředků na jejich pořízení. Zato s touhou vykřičet do světa co si myslí, co je štve, co se jim líbí a co ne: „*Generační problém? Doufám, že víc. Touha po*

²⁷ RAMPICH, Jan. Historie punk rockového hnutí v Plzni. In: *The 10 Years Flexi-Disc*, samizdat, 1988, s. 36.

²⁸ CAINE. *Plzeňská scéna*, In: *Oslí uši*, č. 3, samizdat, 1990.

²⁹ Po celá 70. a 80. léta bylo Plzeňsko doménou kapel, které hrály po zábavách tzv. „bigbít“, což byl vesměs hardrock ve stylu Deep Purple či raných Black Sabbath. Plzeňsko bylo touto hudební produkcí natolik vyhlášené, že postupem času se ujalo označení „plzeňskej bigbít“. Repertoár těchto kapel, tvořených často zkušenými muzikanty, byl založen většinou na převzatých skladbách zahraničních hardrockových veličin doplněných vlastní tvorbou. Mezi nejznámější skupiny patřily VOZEMBOUCH, KOULE, MAHAGON, ODYSSEA, EXTRABAND, SEJF a celá řada dalších uskupení. Na „tancovačky“ chodilo běžně několik set lidí. I proto kapely pro svou produkci potřebovaly mít oficiální status: tedy zřizovatele a nejlépe také absolvovanou přehrávku. Poté mohly vystupovat veřejně, nejčastěji jako tzv. soubory lidových hudebníků, a za hraní pobírat honorář, i když pouze symbolický. Rozhovor s Radkem Diestlerem ze dne 22. 3. 2016. Viz. též ROTT, Ladislav. *50 let bigbítu v Plzni 1962-2012. Takto hráli, když jim stály davy pod pódiem*. RegionAll: Plzeň, 2012. ISBN 978-80-904310-7-2, s. 55-72.

³⁰ Tamtéž. Srov. Rozhovor s Petrem Démou Škabradou ze dne 9. 2. 2016. Viz též Rozhovor s Karlem Boušou ze dne 10. 3. 2016.

³¹ Viz. Příloha 2.

³² Cainův dopis komisi o prenatalních časech a tak. *Znouzectnost*. [online] Dostupné z URL: <<http://www.znc.cz/archive/index/detail/id/185>>[cit 2016-05-10].

*svobodě praskla živelností a to co vytejká, není jenom hnis. Rodí se křídla. To přeci musíte taky znát... Založil jsem kapelu, protože to tehdy byl asi nejlepší způsob odvazu, vzpoury i výpovědi. Ale vůbec to nemusí být jenom muzika.*³³ Právě moment „odvazu, vzpoury i výpovědi“ je tím, co je odlišuje. Nešlo jen o to hrát. Šlo o to hrát po svém a bavit se. Svou roli měla jistě i generační vzpoura a provokování dospělých a všech, kteří byli tak „normální“, a proto tolik nudní. Ale zásadní byla ta možnost něco, ať už to bylo cokoliv, vyjádřit po svém – jedno jestli ve sklepě nebo v pokoji kamaráda.³⁴ Navíc takových kapel bylo tak málo, že už jen ten fakt, že „mám kapelu“, dodával jejím členům punc výjimečnosti.

Zpočátku nebylo veřejné vystupování možné hlavně proto, že nebylo co předvést. Jenže tyto a další hlavně punkové kapely 80. let nedostávaly příležitost vystoupit ani v době, kdy už se hrát naučily a okruh jejich příznivců se rozšiřoval i mimo region: *„Tenkrát ta úmrtnost těch kapel byla velká, hlavně že nebylo kde hrát. My, když jsme začínali hrát, tak jsme nebyli pod žádným SSM. To tenkrát muselo být. Takže proti nám všichni šli. Tak se třeba stalo, že jsme nějaký rok hráli jen jeden koncert.*³⁵ Systém zřizovatelů a přehrávek zafungoval a kapely, které stály mimo vymezený rámec, si prakticky nezahrály. A pokud, tak s rizikem zásahu tehdejší Veřejné bezpečnosti. Kapela, která už hrát dokáže, ale nehraje, protože nesmí, často takový tlak neustojí a svou činnost přeruší nebo zcela ukončí.

Nabízí se otázka, proč tedy punkové a jim příbuzné skupiny jednoduše nepřistoupily na podmínky, které zde panovaly, nepřizpůsobily se situaci a nezačaly hrát pod nějakým zřizovatelem. Ale tady znovu narážíme na to, proč taková kapela vlastně vznikne, na to, co ji odlišuje, na onu touhu říct nebo vykřičet „to“ po svém. A pokud se přeci jen kapela rozhodla, že zkusí hrát oficiálně, často narážela na neochotu nebo obavy potenciálních zřizovatelů, kteří se obávali problémů, které by jim zaštitování takové skupiny přinášelo ze strany státní moci.³⁶ A když už kapela i přesto zřizovatele sehnala, následná spolupráce neměla často dlouhé trvání: *„Náš bubeník se nás snažil dostat pod hlavičku SSM, abychom mohli někde oficiálně hrát. No, pod nima jsme odehráli dva koncerty. Vím, že jeden na Přimdě na nějakým bálu, kde se všichni strašně ožrali, takže ta spolupráce moc nefungovala.*³⁷

³³ Tamtéž.

³⁴ Kapela Kuličkové ložisko se nejprve scházela v bytě u rodičů jednoho z členů skupiny, Šrot na zahradě ve Zruči u Plzně, kde první písničky skládali ve starém nepojízdném autě. Rozhovor s Petrem Démou Škabradou ze dne 9. 2. 2016.

³⁵ Rozhovor s Petrem Démou Škabradou ze dne 9. 2. 2016.

³⁶ VANĚK, Miroslav. Kytky v popelnici. In: *Ostrůvky svobody. Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. ÚSD AV ČR: Praha, 2002. ISBN 80-7285-016-4. s. 191.

³⁷ Rozhovor s Petrem Démou Škabradou ze dne 9. 2. 2016.

V jiných případech došlo k zákazu vystupování i přesto, že kapela zřizovatele měla, a dokonce i absolvovala přehrávku, což byl u punkáčů výjimečný stav. Takový zákaz postihl kapelu TELEX, která se ač ze Strakonice, těšila velké oblibě plzeňských fanoušků, a ti na její koncerty neváhali vycestovat mimo svůj region.³⁸ „Byli jsme zakázaný, že na nás chodí závadová mládež, to byl hlavní argument. To víš, a voni z toho byli šílený. Prováděli tam takzvanou perlustraci, fízlové. Vždycky tam byli fízlové. A otravovali ti život tím, že vždycky když jsi otevřel dveře ze sálu, tak voni stáli na tej chodbě k hajzlům a musel si furt vyndavat občanku. No a pak si dali pět a pět dohromady, protože tam byli lidi z Prahy, z Příbrami, i ze Slovenska, protože voni to neměli rádi, když se drželi lidi pohromadě.“³⁹ Režim jednoduše neměl nejmenší zájem začínající punkové kapely jakkoliv tolerovat. Jejich členové provokovali svojí vizáží, hudbou i chováním. Nebylo je možné kamkoliv zařadit, systém s nimi nepočítal, nebylo v něm pro ně místo. Navíc svoje vzory hledali na Západě.

3.2 Zdroje inspirace pro první kapely

„Ale pak když do toho přišel ten punk, tak nás to úplně smetlo. To si pamatuju, když jsem viděl prostě ty Sex Pistols, tak jsem si říkal a je konec. Já musím hrát taky na kytaru.“⁴⁰

Petr Déma Škabrada, Znouzectnost

V Československu konce 70. a počátku 80. let nebylo vůbec jednoduché slyšet hudbu zahraničních kapel ze Západu. Jakýkoliv záznam nesměl překročit železnou oponu. Nedostávala se k nám ani hudba zakázaných skupin z ostatních zemí východního bloku. Přesto existovaly cesty, jak si takové gramofonové desky a později magnetofonové kazety opatřit. Ty cesty byly v zásadě tři. Sehnat si nahrávku nelegálně dopravenou do Československa na také nelegálních burzách, případně si ji nechat poslat od příbuzných žijících v zahraničí nebo si záznam pořídit sám při poslechu silně rušených západních rádií. Vidět vystoupení těchto kapel bylo možné zase jen ve vysílání německých a rakouských televizních stanic, a to jen v několika málo pořadech.⁴¹

³⁸ RAMPICH, Jan. Historie punk rockového hnutí v Plzni. In: *The 10 Years Flexi-Disc*, samizdat, 1988, s. 36.

³⁹ Rozhovor s Karlem Boušou ze dne 10. 3. 2016.

⁴⁰ Rozhovor s Petrem Démou Škabradou ze dne 9. 2. 2016.

⁴¹ VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?: hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989*. Academia: Praha, 2010. ISBN 978-80-200-1870-0, s. 171-188.

Burzy se konaly na předem dohodnutých místech ve velkých městech, především v Praze. Ale probíhaly i v Plzni a dokonce existují zprávy o burze v Holoubkově, malém městečku na Rokycansku.⁴² Místa konání burz se často měnila a dohadovala na poslední chvíli, neustále totiž hrozil zásah Veřejné bezpečnosti. Ceny desek byly vzhledem k tehdejším platům neúměrně vysoké, což ovšem hudbychtivé návštěvníky neodradilo. Svoje návštěvy burzy popisuje Karel Bouša, představitel strakonické neoficiální hudební scény: *„Jednou jsem přijel do Prahy na burzu, tam jsem jezdil. To bylo taky zakázaný, tam dělali zátahy bengy. Deska stále od tři set do čtyř set korun. Já jsem bral jedenáct set padesát korun jako středoškolák nástupní plat, takže to bylo docela drahý. A já tam takhle koukám, takovej tě týpek, na krku splachovadlo vod hajzlu na řetízku, vystříhanej, a teď ti tam měl takový hezký obaly. Já z toho neznal vůbec nic. Sex Pistols, už ten název. Říkám: Co to je, tohleto? Prej punk, supr. Jsem si to koupil, nevěda, co vezu domů. Dal jsem to na talíř, pustil jsem si to. Já o tom mluvím a mam normálně husí kůži. Já říkám, ty vole, co tohle je za hudbu, co to je? No a to byl můj konec. Tak za tři neděle jsem tam jel zas. A když byl zátah, no taky mě sebrali. V konvoji jsme táhli na Bartolomějskou, čelem opřenej o zed' v tom průjezdu.“*⁴³

Ovšem Plzeňsko a celé západní Čechy měly právě například proti Strakonícím podstatnou výhodu. Tou byla blízkost státní hranice s tehdejší Německou spolkovou republikou, a tedy možnost sledovat vysílání některých německých televizních stanic. Televizní signál nebyl na rozdíl od rádiového rušený, takže Plzeň se brzy stala cílem i některých pražských muzikantů, kteří sem dojížděli ke známým sledovat hudební pořady, které v Praze neměli možnost vidět. *„To je ta obrovská výhoda, že tady můžeme sledovat německou televizi a není nějak rušená. Můžeme tam sledovat prostě to, co se momentálně opravdu děje, skrývá ty Rockpalasty, na který jezdili třeba i pražský bigbít se koukat do bytů a strašně z toho těžili. Tak vznikla známá historka, jak se říkalo o Abraxasu, tuším, že to je kapela, která je vždy o jeden Rockpalast pozadu.“*⁴⁴ Význam vysílání německé televize jako inspiračního zdroje pro hudbu v Československu poněkud zpochybňuje znalec plzeňské hudby Ladislav Rott: *„Ta německá televize tenkrát v té době vypadala asi stejně, jako vypadá ta naše dnešní. Pokud si někdo myslí, že v tej německej televizi se hrál bigbít, není to pravda. To je absolutní nesmysl.“*⁴⁵ Na druhou stranu nepopírá kvalitu právě pořadu Rockpalast, který se zřejmě vymykal z běžné

⁴² Rozhovor s Radkem Diestlerem ze dne 22. 3. 2016. Viz. též: PĚKNÁ, Barbora. *LP deska jako symbol svobody*. Bakalářská práce, FHS UK: PRAHA, 2014, vedoucí bakalářské práce Miroslav Vaněk.

⁴³ Rozhovor s Karlem Boušou ze dne 10. 3. 2016.

⁴⁴ Rozhovor s Radkem Diestlerem ze dne 22. 3. 2016.

⁴⁵ Rozhovor s Ladislavem Rottem, vedl Miroslav Vaněk, datum neuvedeno.

televizní produkce té doby.⁴⁶ Jeho důležitost pro vznik plzeňské neoficiální scény potvrzuje i Déma: „*To je celkem důležitá věc, to ovlivnilo celou naši generaci. Hráli to na německej televizi a byly to pořady, který probíhaly v noci, někdy třeba od deseti do čtyř do rána. A tam byly kapely, třeba Police, a i třeba punkový kapely, takže kdo měl televizi a koukal se, tak viděl koncerty těch kapel. To bylo strašně přínosný. Všechno to bylo jakoby naživo. Rockpalast se to jmenovalo. A to nás hodně poznamenalo.*“⁴⁷

Podobně zajímavý byl pro začínající muzikanty i zahraniční rozhlas. Tady navíc bylo možné i se soudobou technikou pořídit záznam, což u televize nešlo. Nahrávky bývaly kvůli rušení signálu často neúplné a z dnešního pohledu téměř nepoužitelné. Jenže v době, kdy možnost dostat se k hudbě, která se hraje ve světě, prakticky neexistovala, mohly mít velkou cenu právě jako zdroj inspirace. Svoje zkušenosti s přístupem k hudbě v tehdejším Československu popisuje Déma takto: „*Tak když si to člověk nemoh přivést odnikud ze zahraničí, neviděls to v televizi, nemoh si poslouchat rádio, tak sis aspoň moh udělat nějakej obrázek o tom zahraničí, o tom jak se tam ta hudba vyvíjí. Tak jsme se o to začali zajímat, a pak jsme zjistili, že na Svobodný Evropě vysílá takovej dýdžej, kterej každej tejdén měl hodinu, kdy vysílal jako pro Čechy. Takže lidi mu tam psali, říkal vždycky adresu a moh sis tam objednat vždycky nějakou písničku, dejme tomu třeba narozeninovou, nebo tak. No a on tam hrál takový různý spíš punkový písničky. Takhle jsme fungovali, z rádia jsme nahrávali, z tý Svobodný Evropy a z Londýna. Na krátkejch vlnách byl Londýn, to jsme nahrávali na kazeták a z tý písničky jsme měli třeba půlku, protože to bylo hrozně rušený. Ono se to ztrácelo, třeba dvacet vteřin nebylo vůbec nic slyšet, ale my jsme si to pamatovali, ty písničky, měli jsme to na magiči a tak.*“⁴⁸

Železná opona tedy nebyla v 80. letech tak nepropustná, jak by si totalitní režim v Československu představoval a přál. Ale nejen z ciziny proudily na Plzeňsko informace o nových trendech v rockové hudbě a dění především v Anglii. I když se zpožděním několika let, přeci jen se začaly v některých tuzemských časopisech objevovat zprávy o anglických punks a nových hudebních stylech, které vznikaly ve světě od druhé poloviny 70. let. Tyto články byly patřičně ideologicky podbarvené, tak aby jasně ukázaly úpadkovost takového vývoje, a odsuzovaly veškeré projevy příznivců nových kapel od nevázaného životního stylu přes oblékání po účesy nebo líčení. Často nechyběly ani fotografie, které měly zřejmě za úkol celou tu „hrůzu“ ještě více zdůraznit a dokreslit. Jeden takový článek věnovaný punku vyšel v

⁴⁷ Rozhovor s Petrem Démou Škabradou ze dne 9. 2. 2016.

⁴⁸ Tamtéž.

časopise *100+1 zahraniční zajímavost* v roce 1979.⁴⁹ „Stoplusjednička“ vycházela už od roku 1964 a obsah tvořily především články převzaté ze zahraničního tisku. V době, kdy vycestovat mimo Československo bylo pro většinu obyvatel možné jen do zemí východního bloku, mívaly příspěvky často v podnadpisu názvy západních vydavatelství nebo tiskovin, odkud pocházely původní texty, a také jména měst, kde tyto agentury sídlily, což zřejmě mělo a také snad i mohlo působit na čtenáře dojmem otevřenosti a hodnověrnosti. Ovšem výsledný text byl opatřen komentáři, případně upraven nebo posleповán tak, aby celkové vyznění nenechalo nikoho na pochybách o bídném stavu společnosti v kapitalistických zemích.

Zmiňovaný článek se jmenoval *Punkrockové šílenství* a v podnadpisu se skvěly názvy významných titulů, jako byly *Der Spiegel*, *Free Press* nebo *New Society* společně se jmény měst Hamburk, New York nebo Los Angeles.⁵⁰ Hned v úvodu se čtenáři mohli dozvědět že: „*K neuvěření zmalovaní mladíci a děvy v hadrech, doplněných nacistickými metály a řetězy od psích bud, protestují v industriální společnosti proti nezaměstnanosti a nudě. Na jejich primitivním punkrocku spolehlivě bohatnou gramofonové firmy.*“⁵¹ Konstrukce o spojení punku s nacismem, respektive fašismem byla častým argumentem režimu při jinak těžko zdůvodnitelných zásazích proti punkovým i dalším kapelám a jejich příznivcům až do závěru 80. let. Dále autoři barvitě popisují průběh punkových koncertů: „*Tanečníci v rozedraných tričkách mají zkreповatělé vlasy zbarveny na zeleno, na růžovo, na fialovo a navíc ještě zapatlané brilantinou. Někteří krasavci si k dovršení efektu tváře, rty, nos nebo ušní lalůčky propíchli závíracím špendlíkem. Zpěvák čas od času odhodí do tančící vřavy prázdný půllitr, ale ani na okamžik ji tím nevyruší z mávání rukama, které připomínají lopatky větrných mlýnů. Někteří (většinou patnáctiletí až dvacetiletí) chlapci a dívky se drží křečovitě kolem krku, jako by chtěli jeden druhého uškrtit. Nikdo neujde ranám a kopancům. Leckomu teče z nosu krev, ale ostatním se to zřejmě líbí.*“⁵² A závěrečný komentář k textu ubezpečoval čtenáře, že to sice bylo strašné, ale pro Západ příznačné a naštěstí už je to pryč: „*Tak končí neblahá kapitola v historii showbyznysu a snobské módní vlny. Punkrock – hysterická křeč, která na čas vynesla rozruch do všedních dnů a temných zákoutí toho, čemu se na Západě říká ‚kultura mládeže‘ – upadá zase v zapomnění.*“⁵³

Paradoxně tento článek dopad na mladé skutečně měl. Aspoň v Plzni se efekt dostavil, i když ne takový, jaký autoři zřejmě očekávali: „*V časopise 100+1 vyšel takovej článek o punku. Ale*

⁴⁹ Punkrockové šílenství. In: *100+1 zahraniční zajímavost*, roč. 15, 1979, č. 26, s. 18 – 21.

⁵⁰ Viz. Příloha 3.

⁵¹ Punkrockové šílenství. In: *100+1 zahraniční zajímavost*, roč. 15, 1979, č. 26, s. 18 – 21.

⁵² Tamtéž.

⁵³ Tamtéž.

*spíš v hanlivým slova smyslu, že jsou to prostě nemakačenkové, že nemaj prachy a že choděj hrozně oblíkaný. A tam popisoval ten redaktor, že šel po Londýně a tam ze dveří vyšel punkáč, měl řetízek a za ním šla holka po čtyřech a měla obojek na krku. No, a my jsme to hned převedli do reálu. Jeli jsme tenkrát do Trnový na čaje, už nevím, kdo tam hrál. No, a já jsem říkal, hele, já budu ten pes a ty mě budeš vodit. Tak jsme si nakoupili spínací špendlíky, hrozně jsme se oblíkli, a protože jsme četli, že při tanci, při tom pogu, že se škrťí, no tak jsme se tam škrtili. A ještě když jsme tam začali tancovat a škrtit se a válet se po zemi, tak lidi nám udělali opravdu kruh, obrovskej, kapela hrála a my jsme si tam prostě lezli po hlavě a škrtili jsme se. A holky tam opravdu padaly na kolena smíchy.*⁵⁴

Na začátku 80. let dostali Plzeňští ještě další možnost setkat se s punkrockem, pubrockem a podobnými styly, a to dokonce naživo. Nešlo o vystoupení kapel, které by hrály původní tvorbu, těch bylo v Československu v té době jen několik a jednalo se téměř výhradně o pražské kapely, a ty na Plzeňsko nezavítaly. Ale na čajích a tancovačkách vystupovala skupina SEJF, která do svého jinak hardrockového repertoáru zařadila skladby anglických, většinou punkových kapel: „*Skupina Sejf, ta byla tehdy docela známá, no prostě tancovačková kapela to byla. A oni zařadili do svého programu několik punkových písniček. Od Dr. Feelgood, Sex Pistols, Clash, od Damned. Takovej blok měli. No, a nám se ta hudba hrozně líbila.*“⁵⁵ SEJF nebyli jedinou zábavovou kapelou, která hrála převzaté punkové a novovlnné skladby. Podobně se prezentovala také skupina LASER.⁵⁶ Jak věrně byly tyto skladby zahráné, nebylo podstatné. Ladislav Rott ve své práci *50 let plzeňského bigbítu* píše: „*Blovický SEJF existoval v letech 1972-1988, a to v různých fázích stylových interpretací. Nejvíce se jim dařilo v hardrockovém stylu ať už v převzatých skladbách nebo ve vlastních kompozicích. V SEJFU se vystřídalo přes třicet hudebníků, mnohdy známých a schopných. V roce 1988 se počet jejich vystoupení vyšplhal na šestnáct set.*“⁵⁷ V této krátké zprávě je velmi dobře viditelný rozdíl mezi skupinami jako byl SEJF a kapelami neoficiální plzeňské scény. SEJF existoval šestnáct let, průměrně vystupoval stokrát do roka a jeho sestava se průběžně obměňovala bez zastavení provozu kapely. ZNOUZECTNOST, která z kapel plzeňské neoficiální scény koncertovala nejčastěji, odehrála v období 1986-1989 pouze

⁵⁴ Rozhovor s Petrem Démou Škabradou ze dne 9. 2. 2016.

⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁶ RAMPICH, Jan. Historie punk rockového hnutí v Plzni. In: *The 10 Years Flexi-Disc*, samizdat, 1988, s. 37.

⁵⁷ ROTT, Ladislav. *50 let bigbítu v Plzni 1962-2012. Takto hráli, když jim stály davy pod pódiem*. RegionAll: Plzeň, 2012. ISBN 978-80-904310-7-2, s. 32.

padesát koncertů, zato původní sestava se až do současnosti prakticky nezměnila.⁵⁸ „Plzeňskéj bigbít“ byl v porovnání s punkovými, undergroundovými a novovlnnými kapelami jednoznačně založen na jiných principech. I tanečnické kapely sice mohla postihnout nepřízeň režimu, jako se stalo skupině ODYSSEA, ale nebyvalo to pravidlem. ODYSSEA se v roce 1981 ocitla na seznamu proskribovaných souborů společně s převážně pražskými novovlnnými kapelami, kterým bylo znemožněno hraní v pražských klubech a sálech. Doplatila tak zřejmě na rostoucí popularitu, díky které se jí podařilo překročit hranice regionu.⁵⁹ Celkově ale platí, že zásahy režimu proti hardrockovým kapelám se odehrály v sedmdesátých letech a souvisejí především se zaváděním rekvalifikací, tedy systému přehravek a zřizovatelů.⁶⁰ Kapely, které novým sítím rekvalifikačních zkoušek prošly, tím byly vlastně začleněny do oficiálního provozování populární hudby v Československu. Fungovaly pod svým zřizovatelem jako lidová hudebníci, účastnily se přehravek a jejich činnost na Plzeňsku byla dohlížena nejčastěji Městským kulturním střediskem v Plzni.⁶¹

Tedy zatímco hardrock ve všech možných podobách zněl na Plzeňsku po vesnických i městských sokolovnách a ostatních sálech po celá 80. léta, punkové, undergroundové a jim stylově příbuzné kapely zanikaly často dříve, než se k veřejnému hraní vůbec propracovaly.

3.3 Kapely začínají hrát, 1982-1985

„Při jednom koncertu si zahraje také nový Parazit, handicapovaný tým, že neumí hrát. Nápad a texty však nerovnost maže.“⁶²

Jan Rampich, plzeňský punkáč

Přestože vystoupení neoficiálních kapel vynikala svou živelností, ještě v roce 1982 mohla působit značně neuměle. Navíc některé z prvních punkových kapel v tomto roce končí: *„Když přestane hrát Kuličkový ložisko, zdá se, že punková muzika v Plzni jakoby vymřela. Vznikají*

⁵⁸ Koncerty od založení do sametového listopadu 1989. *Znouzectnost*. [online] Dostupné z URL: <<http://www.znc.cz/archive/index/detail/id/183>>[cit 2016-05-10].

⁵⁹ CHADIMA, Milan. *Alternativa I. Od rekvalifikací k „Nové“ vlně se starým obsahem. Svědectví o českém rocku sedmdesátých let*. Galén: Praha, 2015. ISBN 978-80-7492-203-9, s. 531.

⁶⁰ Viz. Příloha 4.

⁶¹ ROTT, Ladislav. *Tak se začínalo aneb z otcova alba*. Český rozhlas Plzeň: Plzeň, 1998, s. 42.

⁶² RAMPICH, Jan. Historie punk rockového hnutí v Plzni. In: *The 10 Years Flexi-Disc*, samizdat, 1988, s. 37.

*sice stále nové kapely, ty se však hlásí spíše k undergroundu: Zkrat, Demontáž, Fézy.*⁶³ Avšak oživení na plzeňské nezávislé scéně nastalo poměrně záhy, a to hned v roce 1983. Možná trochu nečekaně, protože tento rok bývá v historii československého rocku vnímán ve znamení tažení režimu proti nové vlně.

Článek v komunistickém týdeníku *Tribuna Nová vlna se starým obsahem*, namířený proti nové vlně a podepsaný smyšleným redaktorem Krýzlem, měl vystavit kapelám stopku. Od teď neměly mít šanci získat zřizovatele, vykonat přehrávku, oficiálně vystupovat, byly zakázány. Jednalo se vlastně o instrukci komunistické strany směřovanou jak do centra, tak do regionů. Řada především pražských kapel byla nucena skončit nebo přerušit svou činnost. Na druhou stranu bývá toto tažení hodnoceno jako velké fiasko, které naopak odhalilo neúčinnost podobných nařízení a nemožnost režimu vynutit si v tomto ohledu poslušnost.⁶⁴ Hudební kritik a publicista Josef Vlček obratně sepsanou odpovědí *Rock na levém křídle* dokázal nekompetentnost autora článku a nesmyslnost celého pamfletu.⁶⁵ Rok 1984 pak zaznamenal prudký nárůst počtu nových kapel a k podobnému útoku proti kapelám se režim až do svého konce v roce 1989 neodhodlal.⁶⁶ Nicméně článek *Nová vlna se starým obsahem* a následné zákazy se staly symbolem nesvobody, která v 80. letech v Československu v oblasti kultury a nejen tam panovala.

V Plzni paradoxně právě v roce 1983 vznikla první plzeňská novovlnná skupina PETR MACH.⁶⁷ Jednalo se o studentskou kapelu, jejíž hudba se vyznačovala prvky komiky a recese. Zařazení této skupiny mezi novou vlnu potvrzuje i Ladislav Rott, který ji ve své práci hodnotí v rámci plzeňských kapel jako téměř kultovní i díky žánrové pestrosti, kterou vynikala. V jejích skladbách slyší vlivy punku, nové vlny, klasického bigbitu i názvuky lidovky.⁶⁸ Další studentskou kapelou byl POŽÁR, který ovšem po několika vystoupeních mizí ze scény.⁶⁹ V roce 1983 vzniká také punková ZASTÁVKA MILEČ, kterou po rozpadu

⁶³ Tamtéž.

⁶⁴ CHADIMA, Milan. *Alternativa I. Od rekvalifikací k „Nové“ vlně se starým obsahem. Svědectví o českém rocku sedmdesátých let.* Galén: Praha, 2015. ISBN 978-80-7492-203-9, s. 542.

⁶⁵ Stať Josefa Vlčka *Rock na levém křídle* nebyla v *Tribuně* ani v jiném komunistickém periodiku uveřejněna, vydala ji Jazzová sekce v Edici Dokumenty, č.1, 1983.

⁶⁶ CHADIMA, Milan. *Alternativa I. Od rekvalifikací k „Nové“ vlně se starým obsahem. Svědectví o českém rocku sedmdesátých let.* Galén: Praha, 2015. ISBN 978-80-7492-203-9, s. 547.

⁶⁷ PETROVÁ, Jana. *Zapomenutá generace 80. let 20. století: nezávislé aktivity a samizdat na Plzeňsku.* Jana Petrová ve spolupráci se Sdružením občanů Exodus: Plzeň, 2009. ISBN 978-80-254-4112-1, s. 45.

⁶⁸ ROTT, Ladislav. *50 let bigbitu v Plzni 1962-2012. Takto hráli, když jim stály davy pod pódiem.* RegionAll: Plzeň, 2012. ISBN 978-80-904310-7-2, s. 50.

⁶⁹ Nezaměňovat s další plzeňskou punkovou kapelou POŽÁR MLÝNA z konce 80. let.

DAZULE, zakládá Déma spolu Jožžinem, dříve bubeníkem NÁHRADNÍHO DÍLU. Do trojice je doplní Bowí, který se ujímá basy.⁷⁰

Právě Démův pohled na perzekuci kapel, kterou odstartoval článek v Tribuně, vypovídá mnohé o charakteru plzeňské neoficiální scény v té době: „*My jsme o tom, co je a není nová vlna, nemluvili. Mluvílo se o tom oficiálně. Právě v tý Tribuně nebo tak. Tam to spláchli všechno dohromady. Prostě tuto byly kapely, který byly pro ten systém nebezpečný. Nová vlna, prostě přišlo něco novýho, čeho oni se báli. Potřebovali to pojmenovat. My jsme byli malý ryby, my jsme byli někde v Plzni. Ten pamflet, ktorej vyšel, se týkal kapel v Praze. V Praze ten dopad byl daleko větší než třeba tady u nás v Plzni. My jsme se tady pinožili, dělali jsme si koncerty sami pro sebe a to nikoho nezajímalo*“⁷¹ Neznamená to, že by se kampaň režimu proti rocku Plzni z nějakého důvodu vyhnula, ale drtivá většina povolených kapel hraje zábavový hard rock a ty novolnné, punkové a třeba i undergroundové kapely povolené nejsou a vlastně ani o žádná povolení nestojí. O tom, že v Plzni v roce 1983 nebylo koho zakazovat, píše ve své knize *Kytary a řev aneb co bylo za zdí* také Filip Fuchs: „*Na jaře 1983 po sérii štvavých slátanin v Tribuně a Rudém právu vyrážejí do boje proti rocku také úřady v Plzni. Ovšem problém je v tom, že v této tradiční baště tancovačkového hard rocku, se žádná nonkonformní kapela, která by se dala zakázat, nevyskytuje.*“⁷² Podle téhož autora zodpovědné orgány v Plzni situaci vyřešily tím, že svoji pozornost zaměřily na punkáče, kteří se tak staly terčem četných zásahů Veřejné bezpečnosti: „*Přichází éra prvních výslechů, sřihání vlasů a nakládaček.*“⁷³ Zvýšený zájem o dění mezi neoficiálními kapelami a punkáči dokládá i zápis schůze krajského výboru komunistické strany, kde hned v úvodu poměrně rozsáhlého rozboru bezpečnostní situace na západě Čech zaměřeného na mládež stojí: „*Bezpečnostní situace na úseku mládeže byla za posledních pět let nepříznivě ovlivňována tzv. ‚Undergroundovým hnutím‘ v návaznosti na CH-77 a vznikem a činností přívrženců úpadkového hudebního směru ‚Punk-rock‘.*“⁷⁴ Spojování undergroundu, Charty 77 a punku je pro tento a podobné materiály, zabývající se bezpečností v regionu, typické. Navíc v očích příslušných orgánů bylo vše ještě propojeno s nepřátelským Západem. Hned v dalším odstavci

⁷⁰ RAMPICH, Jan. Historie punk rockového hnutí v Plzni. In: *The 10 Years Flexi-Disc*, samizdat, 1988, s. 37.

⁷¹ Rozhovor s Petrem Démou Škabradou ze dne 9. 2. 2016.

⁷² FUCHS, Filip. *Kytary a řev aneb Co bylo za zdí*. Papagájův hlasatel: Říčany u Brna, 2002, s. 58

⁷³ Tamtéž.

Střihání vlasů bylo běžné při násilných zátazích komunistických bezpečnostních složek od už akce „Vlasatci“ v 60. letech. Nic na tom nezměnil ani fakt, že punkáči v 80. letech dlouhé vlasy nenosili. Jejich číra provokovala stejně jako před tím „deka“ mániček. Citát anonymního příslušníka VB v názvu práce tak odkazuje na běžnou praxi při zásazích komunistické Bezpečnosti od 60. do 80. let.

⁷⁴ SOA Plzeň, fond KV KSČ, K260, inv. č. 1793, Rozbor systému bezpečnostní ochrany mládeže v Západočeském kraji a návrhy na jeho zdokonalení.

se můžeme dočíst: „Bezpečnostní ochrana mládeže je zaměřována na odhalování a zamezování podvratné činnosti vnějšího i vnitřního nepřítele a na eliminování snah protivníka ideodiverzně ovlivňovat mládež.“⁷⁵ Míra nepochopení byla obrovská.

Za těchto zostřených podmínek existovala ZASTÁVKA MILEČ jen něco málo přes jeden rok, rozpadla se na podzim 1984. Veřejně odehrála pouhé tři koncerty. Přesto se stala první plzeňskou punkovou kapelou, o které se vědělo i za hranicemi regionu. Díky příbramské novovlnné skupině BON PARI natočili nahrávku, která kolovala mezi příznivci punk rocku po celých Čechách.⁷⁶ BON PARI byla v té době dobře zavedená kapela, která vystupovala i ve známém pražském Junior klubu Na Chmelnici, kde hrávaly tehdy věhlasné novovlnné soubory.⁷⁷ Vliv této příbramské skupiny na dění v Plzni je neoddiskutovatelný. Přestože jejich hudbu nelze považovat za punk rock, stala se velkou inspirací v tvorbě plzeňských převážně punkových kapel. Dokládá to i historie zmiňované nahrávky, tak jak ji popisuje Déma, zakládající člen ZASTÁVKY MILEČ: „Zkoušeli jsme, já sem složil ty písničky, a jenom díky tomu, že skupina Bon Pari, když nahrávali, tak nám dovolila nahrát ty naše, tak ty písničky jsou zachovaný, protože my jsme na to neměli vůbec žádný prostředky. Bylo to na takovém mlejně, kde se ubytovali a nahrávali tam. Že až to nahrajou, tak tam budeme moct my. Ale ono jim to nešlo, tak jak si představovali, takže my jsme potom na to měli hrozně málo času a museli jsme to dát na první dobrou. Takže tam nejsou některý písničky, některý jsou zkažený do půlky, ale i tak ta kazeta vznikla. Ono se to pak rozšířilo a dneska už se o tom mluví jako o nějaký legendě, nebo co. Přitom Zastávka Mileč měla celkem tři koncerty, víc jich nebylo.“⁷⁸

Poslední koncert ZASTÁVKA MILEČ odehrála na punkové svatbě v České Lípě, předchozí dvě vystoupení absolvovala jako předkapela právě před skupinou BON PARI. Konec kapely v závěru roku 1984 uspilil nástup některých jejich členů k tehdy dvouleté základní vojenské službě. Ani pak se ale neoficiální scéna v Plzni neodmlčela. Plně v souladu s tím, že rokem 1983 a štvanicí v Tribuně to nekončí, ale začíná, vzniká řada dalších kapel. Na rozdíl od prvních pokusů z konce 70. a počátku 80. let, mají nové skupiny na co a na koho navazovat. Přesto se z autorů, píšících o plzeňské scéně, rokům 1984 a 1985 věnuje pouze Jan Rampich ve své *Historii punk-rockového hnutí v Plzni*.⁷⁹ Ostatní se shodně zaměřují až na vystoupení plzeňských punkových a novovlnných kapel ve vysokoškolském klubu Oko na podzim 1986.

⁷⁵ Tamtéž.

⁷⁶ Viz, Příloha 5.

⁷⁷ VLČEK, Josef, OPEKAR, Aleš. *Excentrici v přizemí: nová vlna v Čechách - příběh dušičkový*. Panton: Praha, 1989, s. 79-81.

⁷⁸ Rozhovor s Petrem Démou Škabradou ze dne 9. 2. 2016.

⁷⁹ RAMPICH, Jan. *Historie punk rockového hnutí v Plzni*. In: *The 10 Years Flexi-Disc*, samizdat, 1988, s. 36-39.

Rampichův náhled situace v Plzni po rozpadu ZASTÁVKY MILEČ není nezúčastněným výkladem, ostatně tím není žádná část jeho textu: „Přišel rok 1984 a s ním akce, která probudila spoustu lidí z nečinnosti. Přítel z České Lípy, toho času rotmistr u armády, se oženil a na posvatební veselici do pronajatého sálku pozval pražské skupiny Plexis, MM a plzeňskou Zastávku Mileč. Zde se konečně západočeští punks rozhybali. A to i přesto, že se po svatbě Zastávka Mileč rozpadá. Zdá se, že je všemu konec. Proto také jako blesk z čistého nebe rozvíří klidnou hladinu zpráva, že od konce roku 1984 v Liticích u Plzně funguje kapela PVC. S kapelou spolupracuje také Miloš Anetta, budoucí zakladatel AK Plech. Na podzim roku 1985 se přihlašují na Festival politické písně. Bubeník hned na to odchází ke Skyliie. PVC však objeví nového bubeníka a též přibývá další nástroj – klávesy. Skupina má na svém kontě největší počet uspořádaných koncertů a zábav ze všech podzemních souborů, co v Plzni byly.“⁸⁰

Z dnešního pohledu se může zdát zvláštní, že neoficiální kapely, jako byli litičtí PVC, se hlásily na přehlídce politické písně. V Rampichově textu je Festival politické písně zmiňován dvakrát, a to v souvislosti s roky 1983 a 1985. A ani v jednom případě zde není znát pejorativní nebo ironický podtext. Naopak tím deklaruje schopnost kapely odehrát veřejný koncert. Z toho lze soudit, že takové vystoupení zřejmě neznamenaloadat si s režimem a kapelu v očích jejích příznivců či ostatních hudebníků nestigmatizovalo. Těžko dnes hledat přesnou motivaci kapel. Důvodem mohl být naprostý nedostatek příležitostí vystupovat, především v první polovině 80. let a hlavně pro amatérské kapely. Nebo hrál roli fakt, že za politickou píseň mohla být považována i skladba, která ve skutečnosti žádné politické poselství nenesla? Případně mohlo jít i o recesi. Nakonec proč by začínající kapely nutně musely řešit politický podtext festivalu?

Skupina PVC kromě tohoto koncertu odehrála a uspořádala řadu dalších vystoupení a svoji existenci ukončila v roce 1986 na již zmiňované akci ve vysokoškolském klubu Oko. Zde mimo jiné poprvé zahraje ZNOUZECTNOST, jedna z mála neoficiálních plzeňských kapel 80. let, které se podaří překročit hranice regionu.⁸¹ Prosadí se i později v 90. letech a pódia v Čechách, na Moravě i na Slovensku sjíždí do současnosti.

⁸⁰ Tamtéž, s. 38.

⁸¹ Pro název skupiny ZNOUZECTNOST se běžně používá zkratka ZNC, další používanou variantou názvu je ZNOUZE. Dále v textu jako ZNOUZECTNOST nebo ZNC.

3.4 Vývoj na plzeňské scéně v letech 1986-1989

„Nás už našťestí nestihla ta opravdová pruda, která semlela Plastiky a podobný spolky a lidi - přeci jen už to celkově bylo volnější ne tak o hubu, a když si nás začali zvat na pohovory s policajty vzor ‚hodný a zlý‘, bylo už prostě pozdě a jen nás to škrtilo. Zaplatpánbu.“⁸²

Golda, Znouzectnost

Ve druhé polovině 80. let režim ve vztahu k neoficiální scéně částečně uvolnil otěže. V roce 1986 se poprvé konala celostátní přehlídka rockové hudby Rockfest, zaštitěná SSM a určená i pro amatérské kapely⁸³. Rockfest v mnohém kopíroval folkový festival Porta, který byl koncipovaný jako soutěž. Konala se městská a krajská kola, ze kterých se postupovalo do celostátního klání. To se odehrávalo v pražském Paláci kultury. Z pohledu režimu se nejednalo o změnu názoru na rockovou hudbu. Rockfesty byly vlastně přiznáním reality ve smyslu: Když tomu nezabráníme, aspoň to usměrníme.⁸⁴ Podobný postup se stále více prosazoval i ve vztahu ke konkrétním kapelám, jejich příznivcům nebo ohledně povolování koncertů. Ovšem výsledek se mnoho nelišil od předchozích let: *„Pokud byla ve hře ‚ideová závadnost‘, šlo se cestou různých nátlaků a nedoporučení, místo přímých zákazů. A ve výsledku si pak člověk bez problémů už ani neškrtil. A ideová závadnost mohlo být vlastně cokoliv.“⁸⁵*

Pro popis vývoje plzeňského hudebního podzemí ve druhé polovině 80. let se dobře hodí příklad kapely ZNOUZECNOST, která si dokázala během tohoto období vybudovat renomé a fanouškovskou základnu nejen na Plzeňsku. Osudy kapely jsou poměrně věrným odrazem dění na plzeňské neoficiální scéně. Tedy kde, jak často a s kterými dalšími skupinami ZNC hrála?

Kapela vznikla v roce 1986 z členů rozpadlých kapel KULIČKOVÝ LOŽISKO a ZASTÁVKA MILEČ, Démy, Caina a Jožžina, které doplnil Golda.⁸⁶ V letech 1986-1989

⁸² Koncerty od založení do sametového listopadu 1989. *Znouzectnost*. [online] Dostupné z URL: <<http://www.znc.cz/archive/index/detail/id/183>>[cit 2016-05-17].

⁸³ Socialistický svaz mládeže dále v textu už jen pod zkratkou SSM

⁸⁴ VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?: hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989*. Academia: Praha, 2010. ISBN 978-80-200-1870-0, s. 463.

⁸⁵ Koncerty od založení do sametového listopadu 1989. *Znouzectnost*. [online] Dostupné z URL: <<http://www.znc.cz/archive/index/detail/id/183>>[cit 2016-05-17].

⁸⁶ Jožžin tragicky zahynul v roce 1987. Postu bubeníka se pak ujal dosavadní kytarista Caine. Do konce roku 1989 se sestava ZNC ještě několikrát dočasně obměnila, respektive rozšířila o kytaristu Bowiho, dále zpěvačku Renku, kterou posléze vystřídala saxofonistka a zpěvačka Ema. Sestava kapely se průběžně mění i

skupina odehrála celkem padesát koncertů, ovšem z toho pouze osm v prvních dvou letech své existence. Poprvé vystoupila ve vysokoškolském klubu Oko v Plzni v listopadu 1986 společně s kapelami PVC, AK PLECH, BEJDŽÁNI a TANČÍRNA. Pro PVC se jednalo o poslední koncert, naopak AK PLECH podobně jako ZNC hráli prvně.⁸⁷ AK PLECH ale také zřejmě naposledy, kapela brzy zanikla a někteří její členové pokračovali dál pod názvem OMP.⁸⁸ Podobné „přestupy“ jednotlivých členů mezi různými skupinami jsou na plzeňské scéně poměrně časté. Mnoho, ne-li většina muzikantů, hrála ve více kapelách. Žánrově se v Oku jednalo o pestrý večer, kde zazněl punk (PVC, ZNC), hardcore (AK PLECH), prvky heavy metalu (BEJDŽÁNI) a inspirace novou vlnou (klávesové duo TANČÍRNA).⁸⁹ Kromě toho došlo v ten večer k málo častému setkání dvou hudebních světů: neoficiálních kapel, celý večer nesl název *Večer alternativní scény*, s tehdy velmi oblíbeným plzeňským bigbitem. Role zvukaře se totiž ujal Václav Běhavý z kapely ODYSSEA. Údajně proto, že byl zvědavý, jak a co vlastně mladé plzeňské kapely hrají.⁹⁰ A jak vypadal tento koncert z pohledu samotných aktérů? Současný bubeník a tehdejší kytarista ZNC Caine v zinu *Oslí uši* napsal: „*Náš první koncert byl i naší první veřejnou příšerností. Bylo nacpáno k prasknutí a hrálo se až do konce, což už samo o sobě na tehdejší poměry bylo úžasný. Spolu s kapelou Tančírna, špičkovejma PVC, bésnicíma AK Plechem i schizoidním bengálem bří Bendžánů jsme udělali z vysokoškolskýho klubu Oko punkovou ‚Anglii 77‘. No a pak byl konec. Na zemi zůstaly ležet rozházený židle, střepy, rozšlapany hromádky popela, plivance, smrad a ticho. To bzučivý ticho po koncertě. Pořád vidím ty kluky z vejšky, co do noci s koštětem, kýblem a bezbarvým výrazem v očích šmejdili po sále, čistili a uklízeli. Hrdinové starý fronty...‘⁹¹*

Pro ZNC to byl jediný koncert toho roku. V roce 1987 jich přidali dalších sedm, které se téměř všechny uskutečnily v Plzni. Ten jediný mimoplzeňský odehráli na Přimdě a jednalo se o jedno z mála vystoupení kapely pod hlavičkou zřizovatele. Caine k těmto pokusům o legalizaci skupiny píše: „*Mezitím náš bubeník ještě stačil sehnat, respektive uhnat zřizovatele a prosadit o nás článek do průmyslových novin Škodovák a zajistit tisíc plakátů na účet SSM. Měl velký plány, říkal: do roka rádio, do dvou deska, do tří let televize. A fakt si opatřil slušný*

v devadesátých letech, vždy ale zůstávají zakládající členové: Caine (bicí, zpěv), Golda (baskytara, zpěv) a Déma (kytara, zpěv). V této základní sestavě vystupuje ZNC i v současnosti. Koncerty od založení do sametového listopadu 1989. *Znouzectnost*. [online] Dostupné z URL: <<http://www.znc.cz/archive/index/detail/id/183>>[cit. 2016-05-17].

⁸⁷ RAMPICH, Jan. Historie punk rockového hnutí v Plzni. In: *The 10 Years Flexi-Disc*, samizdat, 1988, s. 38.

⁸⁸ Zkratka OPM má několik výkladů, od civilního *Okres Plzeň Město* po provokující *Only Pub Man* nebo *Official Public Masturbation*. FUCHS, Filip. *Kytary a řev aneb Co bylo za zdí*. Papagájův hlasatel: Říčany u Brna, 2002, s. 215.

⁸⁹ RAMPICH, Jan. Historie punk rockového hnutí v Plzni. In: *The 10 Years Flexi-Disc*, samizdat, 1988, s. 38.

⁹⁰ Rozhovor s Radkem Diestlerem ze dne 22. 3. 2016.

⁹¹ CAINE. *Plzeňská scéna*, In: *Oslí uši*, č. 3, samizdat, 1990.

*oblečení, nechal se moderně ostříhat a vyrazil do plzeňského rozhlasu. Blázen! A pak si ho předvolali na StB a tam mu zahráli jinej evrgrýn. Zase ten starej klín: punk-fašismus-diverzní centrály řízený ze západu, a teď ještě do toho ta kapela! Ze široka daleka se budou sjíždět protistátní živly... a to tedy ne! Plzeň, l. p. 1987.*⁹²

Ani počátkem druhé poloviny 80. let tedy neměly neoficiální kapely jednoduchý život. Svým hraním už sice neriskovaly zatčení a případný soud, dokonce zvolna ubývalo i přímých zákazů činnosti, ale možností jak se prosadit bylo stále velmi málo. Obtěžování ze strany státní moci zůstávalo denním chlebem, koncertů nebylo mnoho, a pokud se podařilo nějaký dohodnout, vždy mohl být na poslední chvíli zrušen nebo ukončen Veřejnou bezpečností. A jak tedy kapela fungovala, když si prakticky nezahrála? Déma na tuto otázku odpověděl: „*No, fungovali jsme skvěle, to první období. Nám to vůbec nevadilo. My jsme to dělali hlavně pro sebe. Pro nás ta hudba byla vždycky prioritní. Za prvý jsme byli mladý a prostě jsme to chtěli dělat. A bavilo nás to, strašně nás to bavilo. Takže ta kapela sama o sobě fungovala dobře. Byly tam různé vztahy s jinejma kapelama, takže jsme se setkávali. Žádná řevnivost jako dneska. Naopak jedna kapela pomáhala druhé.*“⁹³

Věty o soudržnosti kapel mohou působit dojmem idealizování minulosti, ale sdílení osudu outsiderů a touha hrát zde fungovaly jako jednotící prvky. Navíc neoficiální scénu v Plzni tvořil relativně malý okruh lidí, kteří se většinou znali a režim, který proti kapelám vystupoval, mohl velmi snadno hrát roli společného nepřítele. Kapely hrající různou hudbu a tvořené různými lidmi se tak ocitly na jedné lodi. I proto se plzeňské punkové a novou vlnou inspirované skupiny poměrně často objevují na akcích pořádaných lidmi z okruhu undergroundu: „*Celkem pravidelně se hrálo jednou za rok v Lipý u Manětína. To byl v lese takovej stateček, tři baráky, a tam se vždycky v létě udělala akce, kde se sjely undergroundový kapely z Karlovarska a Plzeňska. Takový setkání. Tam na nás nikdo nemoh, nikdo o tom nevěděl, to bylo fajn.*“⁹⁴ Přes tuto symbiózu mezi kapelami různých žánrů se právě plzeňský hudební underground v 80. letech pohyboval po vlastní linii.

Underground v Plzni je spojován především s kapelou THE SUŘÍK, která hraje do současnosti a má na kontě přes osmdesát koncertů. Ale před rokem 1989 THE SUŘÍK vystoupil pouze sedmákrát. Z toho první dvě vystoupení odehráli již koncem 70. let jako THE ÚŽAS a naopak dva poslední předlistopadové koncerty uskutečnili v letech 1988 a 1989

⁹² Tamtéž.

⁹³ Rozhovor s Petrem Démou Škabradou ze dne 9. 2. 2016.

⁹⁴ Tamtéž.

pod názvem HAMMERBAND. To už kapela hrála v jiném složení. Konec původního „Suříku“ totiž nastal na oslavě deseti let skupiny při koncertě v Plzni na Roudné v roce 1987.⁹⁵ Po celá 80. léta byl THE SUŘÍK v hledáčku StB, která právě undergroundu věnovala velkou pozornost, snad ještě v rámci dozvuků plzeňského procesu s undergroundem ze 70. let.⁹⁶ Informace o zásahu na Roudné a faktické likvidaci kapely se dostaly do vysílání Hlasu Ameriky společně se zprávou Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS), instituce vzniklé při Chartě 77, protože po koncertě byl zatčen Radek Mihálik, signatář Charty 77.⁹⁷ Skutečnost, že o zásahu hovořil zahraniční rozhlas, změnilo pro komunistické úřady v Plzni význam celé události. Následné výslechy kapely na StB byly proto ostřejší než jindy a důsledkem pro některé členy kapely byla ztráta zaměstnání.⁹⁸

Ale THE SUŘÍK se nezapsal do historie plzeňské neoficiální scény jen svým nedobrovolným koncem. V rámci undergroundu nebyl totiž neznámou kapelou. V roce 1986 vystupoval například na Underground festivalu ve Služetíně na Karlovarsku společně s Topolovými PSÍMI VOJÁKY, novovlnnou kapelou ŽENY a mariánskolázeňským PATOLOGICKÝM ORCHESTREM. Akce se účastnily i plzeňské punkové kapely EKG a PVC.⁹⁹ Statek ve Služetíně býval místem, kde undergroundové koncerty probíhaly poměrně často a pravidelně, takže neméně pravidelně byl terčem zásahu bezpečnostních složek. Zprávy o dění na služetinském statku se několikrát dostaly i do agendy jednání Krajského výboru KSČ v Plzni v rámci řešení bezpečnostní situace v regionu: „Dne 30. 5. se v obci Služetín, okr. Karlovy Vary, opakovaně uskutečnil sraz závadové mládeže v počtu nejméně 220 osob. V průběhu srazu byla pořádána nelegální výstava obrazů s neosurrealistickým obsahem a vystoupily hudební skupiny Patologický orchestr města Mar. Lázní, FPB z Teplíc, PD VB z K. Varů a Svědek z Prahy. Chování účastníků bylo ovlivněno nadměrným požíváním alkoholických nápojů. Vůči hlavním organizátorům akce jsou realizována opatření k zamezení další závadové činnosti.“¹⁰⁰ Nátlak na organizátora a majitele nemovitosti Daniela Mráze vyvrcholil v roce 1987, kdy byl statek úřady vyvlastněn: „Neproběhl žádný soud, akorát mi

⁹⁵ DRNEK, Jan, EISENHAMMER, Jan. *The Suřík: vznik a dějiny legendy plzeňského undergroundu: sepsáno dle osobních záznamů Jana Eisenhammera*. Občanské sdružení Street: Plzeň, 2015. ISBN 978-80-904746-1-1, s. 47-51.

⁹⁶ MACHOVEC, Martin, NAVRÁTIL, Pavel, STÁREK František (eds.). *"Hnědá kniha" o procesech s českým undergroundem. Ústav pro studium totalitních režimů: Praha, 2012. ISBN 978-80-87211-74-8, s. 102-131.*

⁹⁷ DRNEK, Jan, EISENHAMMER, Jan. *The Suřík: vznik a dějiny legendy plzeňského undergroundu: sepsáno dle osobních záznamů Jana Eisenhammera*. Občanské sdružení Street: Plzeň, 2015. ISBN 978-80-904746-1-1, s. 47.

⁹⁸ Tamtéž, s. 48.

⁹⁹ Tamtéž, s. 44.

¹⁰⁰ SOA Plzeň, inv. č. 1878, Zpráva o bezpečnostní situaci v Západočeském kraji za období od 1. 1. 1987 do 30. 6. 1987.

přišlo rozhodnutí KNV Karlovy Vary. Proplatili mi jen 12 000, a přitom jsme v průběhu času do baráku nastrkali další prachy. V roce 1987, když někdo prásknul, že se ve Služetině chystá další – už desátý – koncert, z Varů přijeli úředníci s ultimátem barák do rána vyklidit. Zdůvodnili to ochranou socialistického majetku'. Nezbylo než sehnat nákladák a odvézt zbylé věci.¹⁰¹ Do konce roku 1987 tak byla zlikvidována nejen v té době jediná plzeňská ryze undergroundová kapela THE SUŘÍK, ale i statek ve Služetině. Ovšem tyto „úspěchy“ plzeňských úřadů se už nekryly s přístupem státní moci k neoficiálním kapelám a rockové hudbě jako celku. Represivní přístup byl od poloviny 80. let pozvolna opouštěn. Bohužel jedním z rysů této změny byl i ten, že do velké míry záleželo na benevolenci jednotlivců na odpovědných postech v daných regionech nebo městech.¹⁰² A ti se mnohdy rozhodli zakročit silou.¹⁰³

Přesto je závěr 80. let v Plzni ve znamení vzniku řady nových hlavně punkových kapel, z nichž některé fungovaly i po roce 1989, jiné se po krátké době rozpadly. Mezi nová uskupení patří: OPM, KUDY KAM, CHRONICKÁ NEVINNOST (původně CHRONICKÝ NEVINNÝ EMIL), SMÍŠENÉ POCITY, VELKÝ ŽERT, POŽÁR MLÝNA, JAZZOVÁ RÝMA, GIGANTICKÁ PAUZA a PO ČTYŘECH.¹⁰⁴ Plzeňská stále ještě neoficiální scéna se nebývale rozrůstala. A v západních Čechách se hrálo nejen v Plzni a okolí. Výrazní byli SVOBODNÝ SLOVO a KANIBAL ze Sokolovska nebo ŠÍŠATÝ KOLO a AKCE Z, kteří pocházeli z Chebska. Vesměs se jednalo o party tvrdšího ražení, stylově inklinující k hardcore/punku. Z plzeňských kapel zněli podobně snad jen OPM, jedni z těch kteří pokračovali ještě v 90. letech, i když později pod novým názvem GAUNEŘI. V závěru 80. let byla provázanost plzeňských kapel větší než jindy. KUDY KAM využívají zkušebnu OPM, jejichž basák s nimi dokonce načas hraje, a naopak OPM nahrávají ve zkušebně u ZNC.¹⁰⁵ Ještě více je to patrné u kapel z okruhu POŽÁRU MLÝNA, který původně vznikl jako

¹⁰¹ *Fenomén Underground*. [online] Dostupné z URL <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/413235100221001-ve-stinu-zelezne-opony/8696-daniel-dan-mraz/>> [cit. 2016-06-01].

¹⁰² VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?: hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989*. Academia: Praha, 2010. ISBN 978-80-200-1870-0, s. 483-487. Viz též LINDAUR, Vojtěch, KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*. Torst: Praha, 2001. ISBN 80-7215-148-7, s. 161-165.

¹⁰³ K často zmiňovaným patří zásah v průběhu Mírového koncertu Olofa Palmeho v lochotínském amfiteátru v roce 1987. Vzhledem k tomu, že tato událost je mnohokrát zpracována a netýká se přímo neoficiální hudební scény v Plzni, více se jí v práci nevěnuji. Viz. např. DIESTLER, Radek. Na takovou kulturu tady nejsme zvyklí. Mírový koncert Olofa Palmeho, 15. 9. 1987, Plzeň – Lochotín. *Hudební portál Muzikus* [online] Dostupné z URL <<http://www.muzikus.cz/publicistika/na-takovou-kulturu-tady-zvykli-nejsme-mirovy-koncert-olofa-palmeho-15-9-1987-plzen-lochotin-09-cervenec-2002/>> [cit. 2016-06-01].

¹⁰⁴ PETROVÁ, Jana. *Zapomenutá generace 80. let 20. století: nezávislé aktivity a samizdat na Plzeňsku*. Jana Petrová ve spolupráci se Sdružením občanů Exodus: Plzeň, 2009. ISBN 978-80-254-4112-1, s. 47. Srov. Rozhovor s Radkem Diestlerem ze dne 22. 3. 2016.

¹⁰⁵ FUCHS, Filip. *Kytary a řev aneb Co bylo za zdí*. Papagájův hlasatel: Říčany u Brna, 2002, s. 216.

jednorázový projekt, kde mohl vystoupit a zahrát každý z účastníků koncertu. Sestava složená ze členů CHRONICKÉ NEVINNOSTI, VELKÉHO ŽERTU a SMÍŠENÝCH POCITŮ se svým recesistickým pojetím punku natolik zabodovala, že POŽÁR MLÝNA se stal regulérní kapelou a existoval i po celá 90. léta a občasně vystupuje i v současnosti.¹⁰⁶

Přestože počet neoficiálních kapel vzrůstal a postupně se zvyšoval i počet uskutečněných koncertů, stále platilo, že většina akcí byla nepovolená a skupiny pro svoji činnost potřebovaly posvěcení úřadů, které většinou neměly. Až do pádu režimu v roce 1989 se pohybovaly na hraně toho, co je povolené, případně ještě tolerované a co už zakázané. Zkušenost s ukončením koncertu Veřejnou bezpečností nebyla ničím výjimečným, více se jednalo o předpokládanou událost než o překvapení. Často nemuselo jít ze strany úřadů o připravovaný zásah, akce bývaly přerušeny jako nepovolené po telefonátu okolních obyvatel. Popis jednoho nedobrovolně ukončeného koncertu přináší plzeňský samizdatový časopis *Pevná hráz*.¹⁰⁷ V květnu 1989 vystoupily v Chocenicích na jihu Plzeňska kapely PO ČTYŘECH, VELKÝ ŽERT, CHRONICKÁ NEVINNOST, KANIBAL A SVOBODNÝ SLOVO. Aby akce vůbec mohla proběhnout, byl sál zamluven za účelem soukromé oslavy.¹⁰⁸ Závěr večera je autorem recenze koncertu vylíčen následovně: *„Bohužel místní vesničtí křupani, kteří se museli v restauraci dívat ne televizi, neměli mnoho pochopení (ostatně jako vždy) pro naši zábavu. A tak nás nevitane navštívili příslušníci VB se třemi pomocníky. Jeden z pomocníků byl ve značně opojeném stavu a tudíž i dost nepříjemný. Po dvouhodinovém dohadování a kontrolách občanských průkazů a pokutě cca 700Kčs se všichni v klidu rozešli a odvezli. Samozřejmě že výslechy některých na StB na sebe nenechaly dlouho čekat.“*¹⁰⁹ Z citovaného textu je patrné, že vztahy mezi návštěvníky punkových koncertů, případně jejich organizátory či kapelami a ostatními občany nebyly nijak idylické. Punkáči je provokovali a při vědomí, že většina koncertů je nepovolených a k jejich ukončení stačí vytočit příslušné číslo, nemuselo vždy docházet k narušování pořádku, aby akce nedobrovolně a předčasně skončila právě na popud místních obyvatel. Samozřejmě se to netýkalo jen Plzeňska. Vztah občanů k tomuto druhu zábavy a k těm, kteří ji provozovali, dobře ilustrují slova Karla Bouši ze strakonické skupiny TELEX, která měla zřizovatele, absolvovanou přehrávku, a tudíž její vystoupení bylo i podle tehdejších předpisů legální: *„No, jako byl vůbec problém si sehnat tu zábavu, protože to musela zorganizovat nějaká skupina, ať už fotbalisti, zahrádkáři nebo svaz*

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 217.

¹⁰⁷ Viz. Příloha 6.

¹⁰⁸ Trocha hudby prosím. *Pevná hráz. Informativní bulletin Západočeského kraje*, č. 0, samizdat, 1989. s. 10.

¹⁰⁹ Tamtéž.

žen. Takže tyhle to pořádali. Takže my jsme přijeli někam do kulturáku, ty kulturáky byly na vsi, a tam rozhlas: Dnes v naší obci proběhne zábava a nabádáme všechny občany, aby si uzamkli zvířectvo...¹¹⁰ Nutno dodat, že název kapely TELEX je v její historii až třetí v pořadí. Důvodem změny jména byl zákaz činnosti, který skupinu postihl hned dvakrát, pod názvy NOVODUR a ARMAVIR.¹¹¹

Potíže při vystoupeních a následné výslechy se nevyhnuly ani plzeňské ZNC: „My jsme byli na dvou výsleších StB. Zničeho nic. Najednou jsem měl doma lísteček, že se mám dostavit na výslech. Jako to víš, že jsem byl z toho vyděšený, co se bude dít. První byl, myslím, tříhodinový. Já jsem se celej roztřás, to se přiznám. Tři lidi tam na tebe prostě chrlí: Spolupracujte s náma, budete moct hrát, že jo. No, já jsem se potom dostal nějak do klidu, tak jsem říkal prostě, že nebudu dávat žádný informace. Oni, že sejdeme se jednou za čtrnáct dní, řekneš mi co se děje takhle mezi kapelama. Já jsem říkal, že to dělat nebudu. Tak už si nezahlajete. Já říkám: Mně to nevadí, tak si budeme hrát někde po barech. Ani tam si nezahlajete. Tak jsem říkal: Tak si budu hrát doma, ne? Mlátil pěstí do stolu, vzteklej. No, takže ty dva výslechy proběhly, ale asi jsme nebyly vůbec nějak důležitý, takže nás nechali bejt, no.“¹¹² Kapely tedy dostávaly trochu více prostoru ke hraní, ale o skutečné svobodě nemohla být řeč. ZNC se při svých koncertech několikrát setkala i s přímým zásahem bezpečnostních složek. Asi nejvýrazněji se do historie kapely zapsal ten v Plzni Božkově v roce 1988.

Jednalo se o vystoupení na Historickém hodokvasu, festivalu plzeňských kapel, který pořádala skupina BRADAVICE v hospodě Pod Kopcem. Podmínkou pro návštěvníky byl historický kostým, a tak příznivci ZNC, kteří dorazili z jiných regionů a převleky neměli, nebyli pořadateli na koncert vpuštěni. Kapela jim nakonec zahrála venku před hospodou a hostinský nastalou situaci zřejmě z obav před možnými problémy vyřešil přivoláním Bezpečnosti. Následný zásah popisuje Déma: „A teď si vem, že přijely opravdu antony. Sebrali jsme se a pryč. Přeběhli jsme silnici k autu, měli jsme tam auto, spartaka, a zavřeli jsme se dovnitř. A venku ale začal teror. Viděl jsem tam, jak policajti tahali holku za vlasy do toho antonu a podobně. Teďka oni to tam celý obsadili směrem na Plzeň, ale směrem na Čerevenej Hrádek ne. Tak jsme tam tudy ujeli, to víš, že jsme byli celý posraný z toho. A že ty lidi tam tenkrát dorazili, to se rozkřiklo. Prostě si to lidi řekli. Nic jinýho tenkrát nebylo. Když

¹¹⁰ Rozhovor s Karlem Boušou ze dne 10. 3. 2016.

¹¹¹ FUCHS, Filip. *Kytary a řev aneb Co bylo za zdí*. Papagájův hlasatel: Říčany u Brna, 2002, s. 103-104.

¹¹² Rozhovor s Petrem Démou Škabradou ze dne 9. 2. 2016.

*se něco konalo, nějaká akce, tak se to rozkřiklo a lidi dorazili.*¹¹³ Bez ohledu na to, zda byly obavy pořadatelů oprávněné či ne, zásah bezpečnostních složek proti návštěvníkům akce byl podle všeho masivní a také brutální. Nasazení velkého počtu příslušníků Bezpečnosti a způsob, kterým byl zásah veden, zcela odpovídá přístupu moci k „přívřezencům úpadkového hudebního směru Punk-rock“, jak byli příznivci neoficiálních kapel nazýváni, a k „závadové mládeži“, kam byli řazeni. Toto vydělení všech, kteří nezapadali do státem organizovaného, a tedy povoleného způsobu zábavy, je jedním z rysů předlistopadového režimu až do jeho konce v roce 1989.

Druhou polovinu 80. let tedy charakterizuje určitá dvojakost ve vztahu režimu k neoficiálním kapelám a rockové hudbě obecně. Na celostátní úrovni jsou sice povoleny a organizovány již zmiňované Rockfesty, ale v mnoha konkrétních případech represivní složky zasahují podobně, jak bylo do té doby běžné, to znamená často bez příčiny a také brutálně. I proto byly Rockfesty pořádané od roku 1986 přijímány značně rozporuplně. Na jedné straně se konečně objevila možnost zúčastnit se velké akce bez obav z problémů, které až dosud vystupování kapelám přinášelo, na druhou stranu je pořádali ti, kteří i nadále zakazovali vše, co nemohli udržet pod svou kontrolou. Částí kapel především z okruhu undergroundu byl Rockfest vnímán jako prostředek, kterým si režim chtěl udržet kontrolu tam, kde se to až dosud nepodařilo.¹¹⁴ Navíc zatímco na Rockfestu se mohl hrát rock takřka bez cenzury, v různých částech Československa aktivita represivních orgánů nijak výrazně nepolevila.¹¹⁵

Přesto se Rockfest stal pro mnoho kapel a jejich fanoušků vítanou příležitostí. Z těch plzeňských se pražského finále v roce 1989 zúčastnily ZNC, LOŽISKO, kapela postavená na základech již několik let neexistujícího KULIČKOVÝHO LOŽISKA, a VELKÝ ŽERT.¹¹⁶ Punk a hardcore scéně nebyl vyhrazen sál v Paláci kultury, tzv. Pakulu, kde se odehrávala většina vystoupení, ale v Domě kultury a kovoprůmyslu na Smíchově.¹¹⁷ Vystoupení plzeňských kapel přibližuje Caine, bubeník ZNC. Začíná trefným popisem pozice plzeňských neoficiálních kapel 80. let i toho, jak svoje postavení na hudební scéně vnímali sami jejich členové: „*Je to legrační, protože když se řekne Plzeň, znamená to mimo sudu, Pevný hráze a Porty taky Baštu trdýho rocku. Sifon, Extraband, Medium a tak. A teď najednou za Plzeň ve*

¹¹³ Tamtéž.

¹¹⁴ VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?: hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989*. Academia: Praha, 2010. ISBN 978-80-200-1870-0, s. 483-487.

¹¹⁵ HELL, Phil. *Provokace v totalitním státě*. In: VLADIMÍR 518 a kol. *Kmeny 0*. Bigg Boss, Yinachi: Praha, 2014. ISBN 978-80-903973-8-5 (Bigg Boss), ISBN 978-80-904735-4-6 (Yinachi), s. 357.

¹¹⁶ FUCHS, Filip. *Kytary a řev aneb Co bylo za zdí*. Papagájův hlasatel: Říčany u Brna, 2002, s. 64.

¹¹⁷ DKK Smíchov – Jedná se o historickou budovu Národního domu Na Smíchově. V současnosti je zde v provozu rockový klub Futurum.

finále Rockfestu taková lůza jako Znouzectnost, Ložisko a Velkej Žert. Kapely, nad kterejma si Městský kulturní středisko meje ruce a muzikanti ohrnujou nos.“ Dál už se Caine věnuje průběhu koncertu: *„Vzali jsme to jako osobní výzvu a prošli! Teda po pravdě hlavně díky lidem. Publikum bylo fakt bezvadný. Diváctvo nás drželo při všech trapasech a tvrdošijně šponovalo do obrátek. Vrcholem celého show se stal pak ‚Řečník‘ Velkýho Žertu, při kterým jsme připochoďovaly na jeviště (za nemalého zděšení pořadatelů) všechny tři kapely a to i s kopou svejch známejch a tam způsobně v polokroužku vytvářely jízlivej chór k řečnickově bombastický samochvále: ‚V jednotě je naše síla!‘ To byl poprask! Hroziči pod pódiem, pankáč s dítětem, vlající máničky a všichni roztažený huby smíchy.*“¹¹⁸ Tedy nakonec úspěch a v závěru recese na hraně satiry. Ale co bylo možné v létě 1989, tedy pár měsíců před zhroucením režimu, ještě o rok či dva dříve nepřipadalo v úvahu. A tak na městském kole Rockfestu v Plzni v roce 1987 to právě ZNC měla o poznání těžší.

V Kulturním domě Šeříkova, v dodnes fungující „Šeříkovce“, se konal Festival politické písně sloučený s městským kolem Rockfestu a ZNC, přestože svým vystoupením zabodovala u odborné poroty složené z hudebních kritiků, nedostala možnost vystoupit ve večerním programu před diváky a zřejmě přišla o první místo v soutěži. Na vině byl přístup plzeňských kulturních představitelů, kteří ve „svém městě“ úspěchy kapely odkudsi z podzemí nehodlali trpět.¹¹⁹ Není jisté, zda ZNC měla původním rozhodnutí poroty skutečně zvítězit, protože informace z různých zdrojů se poněkud liší, a to i v podání jednotlivých členů kapely. Zatímco Déma uvádí, že měli získat první cenu, ale kvůli tomu že nebyli nikde oficiálně registrovaní, z toho nakonec sešlo, na webu kapely se můžeme dočíst následující: *„Mimoplzeňská porota nás ke zděšení domorodců pasovala druhým místem a diplomem s vázou. Neslýchané. Mezi tou záplavou tancovačkového beatu preferovali undergroundovou šmíru. Jednooký král lepší slepého? Kdo ví.*“¹²⁰ Třetí verzi předkládá Caine ve svém textu v *Oslích uších*: *„25. října jsme svým sebevědomým neumětelstvím zaujali pražského kritika Lindaura – jednoho z porotců při městském kole Rockfestu, a to natolik, že nás prosadil (po delší nekrvavé hádce s plzeňskou sterilní klikou) na třetí místo. Převzali jsme vázu a rozměrný diplom, ovšem na večerní koncert před veřejnost nás stejně nepustili. Prej že se kvůli nám*

¹¹⁸ CAINE. *Plzeňská scéna*, In: *Oslí uši*, č. 3, samizdat, 1990.

¹¹⁹ Koncerty od založení do sametového listopadu 1989. *Znouzectnost*. [online] Dostupné z URL: <<http://www.znc.cz/archive/index/detail/id/183>>[cit. 2016-06-05].

¹²⁰ Rozhovor s Petrem Démou Škabradou ze dne 9. 2. 2016. Srov. Koncerty od založení do sametového listopadu 1989. *Znouzectnost*. [online] Dostupné z URL: <<http://www.znc.cz/archive/index/detail/id/183>>[cit. 2016-06-05].

*nikdo nenechá zavřít. Výrok jednoho odpovědného kulturního činitele.*¹²¹ Takže první, druzí nebo třetí? Ve skutečnosti to není tolik podstatné. Možná důležitější je poznatek o dalším, zde zatím nezmiňovaném rozměru Rockfestu, který ačkoliv byl organizačně zaštitěn SSM, a tudíž mnohými odsuzován, mohl být šancí pro četné dosud přehlížené a režimu nepohodlné kapely. Průběh jednotlivých kol i dramaturgie pražského finále byly v rukou lidí, kteří pod hlavičkou velkého oficiálního festivalu dávali příležitost kapelám, jež by se jinak přes síť zřizovatelů, přehrávek, různých zakazů a povolení jen stěží prosadily.

3.5 Některé mimohudební aktivity v Plzni koncem 80. let

*„A to člověk jen tak jako tušil, že tady existují nějaký takový mýtický postavy...po Plzni chodí nějaký Rampich a je to pankáč.“*¹²²

Radek Diestler, hudební publicista

Děni v Plzni v závěru 80. let ozvláštnil nový samizdatový časopis *Pevná hráz*, věnovaný občanským iniciativám na Plzeňsku, hudbu nevyjímaje. Vydávala ho skupina mladých Plzeňáků kolem Charty 77 a celkem vyšla tři čísla, nulté v květnu 1989 a do konce téhož roku další dvě.¹²³ Kapelám, koncertům a celkově plzeňské neoficiální hudební scéně se zde věnoval Jan Rampich, v té době již známá postava plzeňského punku. Děma o Rampichových podzemních aktivitách v končících 80. letech říká: *„No, tady do dneška funguje Honza Rampich, takovej pankáč, kterej byl vyloženě proti establishmentu. Vydával dokonce časopis Pevná hráz, vyšlo několik čísel. A ten se s tím nepáral. Pořád ho někde popotahovali. Zavřenej nebyl, ale měl z toho velký popotahování. Ale bylo to jeho přesvědčení a asi jeho životní postoj. Pořádal koncerty a zůstal pankáčem. On je celej život pankáčem.“*¹²⁴

Činnost Jana Rampicha se neomezovala jen na vydávání časopisu. Známým se stal jeho dopis z roku 1987 tehdejšímu prezidentu Gustávu Husákovi, ve kterém popisuje bezpráví, k němuž dochází ze strany Veřejné bezpečnosti vůči plzeňským punkáčům, a žádá sjednání nápravy.¹²⁵ Dopis podepsalo celkem čtyřicet šest osob a začíná slovy: *„Vážený pane prezidente, chtěli bychom Vás informovat o situaci, která se pro nás stává velmi vážnou. Jsme mladí lidé, kteří*

¹²¹ CAINE. *Plzeňská scéna*, In: *Oslí uši*, č. 3, samizdat, 1990.

¹²² Rozhovor s Radkem Diestlerem ze dne 22. 3. 2016.

¹²³ *Pevná hráz*. *Informativní bulletin Západočeského kraje*. [online] Dostupné z URL: <<http://scriptum.cz/cs/periodika/pevna-hraz>> [cit. 2016-06-06].

¹²⁴ Rozhovor s Petrem Démou Škabradou ze dne 9. 2. 2016.

¹²⁵ Viz. Příloha 7.

mají rádi hudbu stylu punk i k tomu odpovídající oblečení a vzhled. Díky tomu jsme již delší čas vystaveni ze strany příslušníků plzeňské VB bezpráví a nezákonné perzekuci.“¹²⁶ Apel na prezidenta zůstal bez odpovědi, a protože Jan Rampich ve svých aktivitách nepolevoval, dočkal se o dva roky později v květnu 1989 hanlivého článku v deníku Západočeská pravda. Článek nazvaný *Jeden z nich* jej popisuje jako výtržníka, konfliktního člověka a psychicky nevyrovnanou osobnost.¹²⁷ Na protest proti těmto pomluvám byla pak redakci deníku adresována petice, ve které její signatáři informace v článku odsuzují jako dehonestující kampaň vedenou proti mladému člověku s vlastním názorem.¹²⁸ Petici podepsalo přes padesát občanů Klatov a otištěna nakonec byla v dalším západočeském samizdatovém periodiku *Stres*.¹²⁹

Tedy nejen hudební aktivity si koncem 80. let nalézaly cestu z plzeňského podzemí. Okruh lidí, kteří tvořili neoficiální hudební scénu, se od dob jejich počátků mnohonásobně rozšířil. Počet kapel stále rostl a s ním také počet jejich příznivců, kteří o sobě dávali čím dál častěji vědět i mimo samotné hudební dění. Právě v kontinuitě hudebního vývoje v 80. letech leží základ silné plzeňské scény po roce 1989, která se soustředila kolem klubu v Divadle pod lampou a která po celá 90. léta patřila vedle té pražské, brněnské a také ústecké k těm nejvýraznějším v Československu, respektive České republice.¹³⁰

¹²⁶ Plzeňské hnutí punk se obrací na prezidenta republiky. *Informace o Chartě 77*. [online] Dostupné z URL: <http://scriptum.cz/soubory/scriptum/informace-o-charte-77/infoch_1987_08_ocr.pdf> [cit. 2016-06-06].

¹²⁷ VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?: hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989*. Academia: Praha, 2010. ISBN 978-80-200-1870-0. s. 553.

¹²⁸ Viz. Příloha 8.

¹²⁹ Petice z Klatov za Jana Rampicha. *Stres. Západočeský občasník New Dissent*. [online] Dostupné z URL: <http://scriptum.cz/soubory/scriptum/stres/stres_1989_02_ocr.pdf> [cit. 2016-06-06].

¹³⁰ V Ústí nad Labem se vytvořil silný okruh kapel s centrem na vysokoškolských kolejích ve čtvrti Klíše. Výrazným představitelem ústecké scény 90. let byla dodnes fungující skupina Houpací koně.

ZÁVĚR

O nové vlně v Plzni lze hovořit jen v jejím širším pojetí, ve kterém je charakterizována jako široký hudební proud druhé poloviny 70. a první poloviny 80. let, který v sobě zahrnuje řadu hudebních stylů včetně punku. Charakteristickým rysem takto chápaných novovlnných kapel není ani tak jejich příslušnost k určitému hudebnímu stylu, jako spíš důraz na osobní výpověď a individualitu v hudebním projevu. Velká většina plzeňských kapel, které patřily do tohoto hudebního proudu, byla žánrově úzce spojena s punkrockem, a proto je komunistické úřady automaticky považovaly za nelegální. Punk a také underground komunistická propaganda označovala za dekadentní úpadkové hudební směry, punk byl neprávem dokonce spojován s fašismem a nacismem. Tyto skupiny tak po celá 80. léta tvořily neoficiální část plzeňské hudební scény.

Vývoj neoficiální části hudební scény v Plzni jsem pro účely této práce rozdělil do tří fází. První spadá do konce 70. a počátku 80. let, kdy probíhají první pokusy o založení kapel. Přestože většina z nich neodehrála víc než jeden dva koncerty a některé na veřejnosti nevystoupily vůbec, představují tyto snahy základ pro vznik skutečných fungujících kapel. V těchto letech bylo nejdůležitější hledání inspirace, která do Plzně proudila především v podobě vysílání zahraničního rozhlasových a televizních stanic. V několika následujících letech, tedy ve druhém období zhruba do poloviny 80. let, se v Plzni objevují první kapely, které už mají snahu pravidelně vystupovat, a dokonce pořizují první nahrávky, jež doputují k uším posluchačů i mimo plzeňský region. Tehdy také plzeňské úřady zaregistrují pro ně podezřelý pohyb na plzeňské hudební scéně a dochází k prvním zákazům a omezování činnosti kapel. Větší aktivita komunistických orgánů souvisí i s celostátním tažením proti nové vlně v roce 1983. Jeho průběh v Plzni je charakteristický zejména zostřenou pozorností úřadů a častějším obtěžováním neoficiálních kapel a jejich příznivců ze strany příslušníků Bezpečnosti než přímými zákazy. Kapely, které žádné povolení neměly, vlastně ani nebylo možné zakázat.

Třetí fáze, která se kryje přibližně s druhou polovinou 80. let, je ve znamení postupného narůstání počtu kapel a jejich stylového rozrůznění. V souvislosti se změnou postoje režimu vůči do té doby okrajovým a potlačovaným odnožím rocku se objevují i nové možnosti vystupování, už v roce 1986 se uskuteční první ročník Rockfestu. Tato změna od represí k alespoň částečné toleranci ovšem neprobíhá naráz a v plzeňském regionu dochází právě v závěru 80. let k celé řadě útoků vůči kapelám, jejich příznivcům i pořadatelům koncertů. Jen

v roce 1987 došlo k zásahu proti návštěvníkům Historického karnevalu v Božkově, další velký zásah se odehrál na Roudné a mimo Plzeň se represe týkaly například Služetína na Karlovarsku, kde byl vyvlastněn statek, ve kterém se pravidelně konaly koncerty především undergroundových, ale i punkových kapel. Mimo to až do roku 1989 pokračuje běžná praxe v ukončování jednotlivých vystoupení pod nejrůznějšími záminkami, často také po telefonátu okolních obyvatel. Přesto v letech 1988 a 1989 vzniká řada nových skupin různých stylů, takže v závěru celého období je plzeňská neoficiální scéna žánrově neobyčejně pestrá a také poměrně početná. Stylově se pohybuje od folkových vlivů přes novou vlnu (v užším pojetí), punk až k hardcoru. Důležitým společným rysem mnoha kapel je nadsázka, recese a především chuť a odvaha hrát, které je provázely po celá 80. léta.

Cílem této studie bylo podat ucelený obraz plzeňské neoficiální hudební scény v 80. letech s důrazem na problémy, které kapelám působily zásahy státní moci. Mohu tedy konstatovat, že plzeňská neoficiální hudební scéna prošla od svého vzniku do pádu komunistického režimu svébytným vývojem, který charakterizuje poměrně velká regionální uzavřenost. Hudební dění v Praze na její utváření nemělo velký vliv, podobně méně výrazný byl také dopad velkých celostátních akcí namířených proti nové vlně a punku. Přestože tlak na plzeňské kapely ze strany režimu byl přítomný po celé sledované období, nedošlo zde k úplnému přerušení dění na neoficiální scéně. Díky této kontinuitě vývoje a již zmiňované osobitosti vstupuje plzeňská scéna do 90. let jako jedna z nejvýraznějších v Československu.

RESUMÉ

This study is concerned with the unofficial music scene of Pilsen in the 80s of the 20th century. It characterizes the specifics of a new wave, a music style, in Pilsen and describes its evolution in the years from 1978 to 1989 with an emphasis on issues that were caused for bands by the interventions of the totalitarian power. Besides factual information, it also offers a closer look at the ordinary functioning of bands in Pilsen in an everyday reality of communist Czechoslovakia. That is why my main references don't include just archival source documents, professional literature and period samizdat publications, but also interviews with the parties that were present during the described events by using the oral history method.

The Pilsen unofficial music scene went from its inception to the fall of the communist regime through a peculiar evolution that is characterized by a relatively big regional inaccessibility. Music events in Prague didn't have much influence on the Pilsen music scene. Similarly influential was also the impact of the big national events directed against the new wave and punk. Even though the pressure of the regime on the bands in Pilsen was present during the entire observed period, a complete interruption of events on the unofficial scene didn't happen. Thanks to this continuity of the evolution and the previously mentioned personality of the Pilsen scene, it enters the 90s in Czechoslovakia as one of the boldest.

PRAMENY A LITERATURA

A. ARCHIVNÍ PRAMENY

Státní oblastní archiv

SOA Plzeň, fond KV KSČ, inv. č. 1785. *Informace o hlavních tendencích antikomunistické rozhlasové a tiskové propagandy ve třetím čtvrtletí 1983.*

SOA Plzeň, fond KV KSČ. 1790. *Charakteristika bezpečnostní situace v Západočeském kraji za období od 1. 7. 1987 do 31. 12. 1983.*

SOA Plzeň, fond KV KSČ, inv. č. 1793. *Rozbor systému bezpečnostní ochrany mládeže v Západočeském kraji a návrhy na jeho zdokonalení.*

SOA Plzeň, fond KV KSČ, inv. č. 1808. *Zpráva o bezpečnostní situaci v Zpč. kraji za období od 1. 1. 1984 do 30. 6. 1984.*

SOA Plzeň, fond KV KSČ, inv. č. 1878. *Zpráva o bezpečnostní situaci v Západočeském kraji za období od 1. 1. 1987 do 30. 6. 1987.*

SOA Plzeň, fond KV KSČ. 1890. *Charakteristika bezpečnostní situace v Západočeském kraji za období od 1. 7. 1987 do 31. 12. 1987.*

B. ÚSTNÍ PRAMENY

Rozhovor Petra Šilhánka (student FPe ZČU v Plzni) s Karlem Boušou (člen strakonických kapel Telex, Carlos And His Coyotes), dne 10. 3. 2016 ve Strakonících. Přepis rozhovoru uložen v soukromém archivu autora.

Rozhovor Petra Šilhánka (student FPe ZČU v Plzni) s Petrem Démou Škabradou (člen plzeňské skupiny Znouzectnost), dne 9. 2. 2016 v Plzni. Přepis rozhovoru uložen v soukromém archivu autora.

Rozhovor Petra Šilhánka (student FPe ZČU v Plzni) s Radkem Diestlerem (hudební publicista), dne 22. 3. 2016 v Plzni. Přepis rozhovoru uložen v soukromém archivu autora.

Rozhovor Miroslava Vaňka (vedoucí COH při ÚSD AV ČR) s Ladislavem Rottem (redaktor ČRo Plzeň, autor knih o plzeňském rocku), datum a místo neuvedeno. Přepis rozhovoru uložen ve Sbírkách rozhovorů COH v Praze, Vlašská 9.

C. CITOVANÉ PUBLIKACE

DRNEK, Jan, EISENHAMMER, Jan. *The Suřík: vznik a dějiny legendy plzeňského undergroundu: sepsáno dle osobních záznamů Jana Eisenhammera*. Občanské sdružení Street: Plzeň, 2015. ISBN 978-80-904746-1-1.

FUCHS, Filip. *Kytary a řev aneb Co bylo za zdí*. Papagájův hlasatel: Říčany u Brna, 2002.

CHADIMA, Milan. *Alternativa I. Od rekvalifikací k „Nové“ vlně se starým obsahem. Svědectví o českém rocku sedmdesátých let*. Galén: Praha, 2015. ISBN 978-80-7492-203-9.

LINDAUR, Vojtěch, KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*. Torst: Praha, 2001. ISBN 80-7215-148-7.

MACHOVEC, Martin, NAVRÁTIL, Pavel, STÁREK František (eds.). *"Hnědá kniha" o procesech s českým undergroundem*. Ústav pro studium totalitních režimů: Praha, 2012. ISBN 978-80-87211-74-8, s. 102-131.

PETROVÁ, Jana. *Zapomenutá generace 80. let 20. století: nezávislé aktivity a samizdat na Plzeňsku*. Jana Petrová ve spolupráci se Sdružením občanů Exodus: Plzeň, 2009. ISBN 978-80-254-4112-1.

ROTT, Ladislav. *50 let bigbítu v Plzni 1962-2012. Takto hráli, když jim stály davy pod pódiem*. RegionAll: Plzeň, 2012. ISBN 978-80-904310-7-2.

ROTT, Ladislav. *Tak se začínalo aneb z otcova alba*. Český rozhlas Plzeň: Plzeň, 1998.

VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?: hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989*. Academia: Praha, 2010. ISBN 978-80-200-1870-0.

VLČEK, Josef, OPEKAR, Aleš. *Excentrici v přizemí: nová vlna v Čechách - příběh dušičkový*. Panton: Praha, 1989.

D. CITOVANÉ STATI V SERIÁLECH A ČÁSTI PUBLIKACÍ

HELL, Phil. Provokace v totalitním státě. In: VLADIMÍR 518 a kol. *Kmeny 0*. Bigg Boss, Yinachi: Praha, 2014. ISBN 978-80-903973-8-5 (Bigg Boss), ISBN 978-80-904735-4-6 (Yinachi). s. 332-367.

HRABALÍK, Petr. Nová vlna: S Krýzlem v zádech. In: VLADIMÍR 518 a kol. *Kmeny 0*. Bigg Boss, Yinachi: Praha, 2014. ISBN 978-80-903973-8-5 (Bigg Boss), ISBN 978-80-904735-4-6 (Yinachi). 490-520.

VANĚK, Miroslav. Kytky v popelnici. In: *Ostrůvky svobody. Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. ÚSD AV ČR: Praha, 2002. ISBN 80-7285-016-4. s. 175-235.

VLČEK, Josef. Hudební alternativní scény sedmdesátých až osmdesátých let. In: ALAN, Josef (ed.). *Alternativní kultura: příběh české společnosti 1945-1989*. Nakladatelství Lidové noviny: Praha, 2001. ISBN 80-7106-449-1. 201-265.

E. PERIODIKA

CAINE. *Plzeňská scéna*, In: *Oslí uši*, č. 3, samizdat, 1990.

Punkrockové šílenství. In: *100+1 zahraniční zajímavost*, roč. 15, 1979, č. 26.

RAMPICH, Jan. Historie punk rockového hnutí v Plzni. In: *The 10 Years Flexi-Disc*, samizdat, 1988.

Trocha hudby prosím. *Pevná hráz. Informativní bulletin Západočeského kraje*, č. 0, samizdat, 1989.

F. ABSOLVENTSKÉ PRÁCE

PĚKNÁ, Barbora. *LP deska jako symbol svobody*. Bakalářská práce, FHS UK: PRAHA, 2014, vedoucí bakalářské práce Miroslav Vaněk.

G. INTERNETOVÉ ZDROJE

Cainův dopis komusi o prenatálních časech a tak. *Znouzectnost*. [online] Dostupné z URL: <<http://www.znc.cz/archive/index/detail/id/185>>[cit 2016-05-10].

Fenomén Underground. [online] Dostupné z URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/413235100221001-ve-stinu-zelezne-opony/8696-daniel-dan-mraz/>> [cit. 2016-06-01].

Koncerty od založení do sametového listopadu 1989. *Znouzectnost*. [online] Dostupné z URL: <<http://www.znc.cz/archive/index/detail/id/183>>[cit 2016-05-10].

Petice z Klatov za Jana Rampicha. *Stres. Západočeský občasník New Dissent*. [online] Dostupné z URL: <http://scriptum.cz/soubory/scriptum/stres/stres_1989_02_ocr.pdf> [cit. 2016-06-06].

Plzeňské hnutí punk se obrací na prezidenta republiky. *Informace o Chartě 77*. [online] Dostupné z URL: <http://scriptum.cz/soubory/scriptum/informace-o-charte-77/infoch_1987_08_ocr.pdf> [cit. 2016-06-06].

SEZNAM PŘÍLOH

1. Článek Nová vlna se starým obsahem v týdeníku Tribuna

KRÝZL, JAN. Nová vlna se starým obsahem, *Tribuna*, č. 12, 1983.

2. Průkaz posluchače školení beatových souborů z konce 70. let

Archiv města Plzně, fond Parku kultury a oddechu Plzeň, inv. č. 261. *Průkaz posluchače školení beatových souborů.*

3. Článek Punkrockové šílenství v časopise 100+1 zahraničních zajímavostí

Punkrockové šílenství. In: *100+1 zahraniční zajímavost*, roč. 15, 1979, č. 26.

4. Otázky pro členy beatových souborů z konce 70. let

Archiv města Plzně, fond Parku kultury a oddechu Plzeň, inv. č. 261. *Otázky pro členy beatových souborů.*

5. Kazeta Zastávky Mileč

Zastávka Mileč - 1984 /1984/. *Znouzectnost*. [online] Dostupné z URL: <<http://znc.cz/archive/index/detail/id/73>>[cit. 2016-06-15].

6. Obálka plzeňského samizdatu Pevná hráz

Pevná hráz. Informativní bulletin Západočeského kraje, č. 2, samizdat, 1989.

7. Dopis plzeňských punks Gustávu Husákovi

Plzeňské hnutí punk se obrací na prezidenta republiky. *Informace o Chartě 77*. [online] Dostupné z URL: <http://scriptum.cz/soubory/scriptum/informace-o-charte-77/infoch_1987_08_ocr.pdf> [cit. 2016-06-06].

8. Petice na podporu Jana Rampicha

Petice z Klatov za Jana Rampicha. *Stres. Západočeský občasník New Dissent*. [online] Dostupné z URL: <http://scriptum.cz/soubory/scriptum/stres/stres_1989_02_ocr.pdf> [cit. 2016-06-06].

Příloha 2

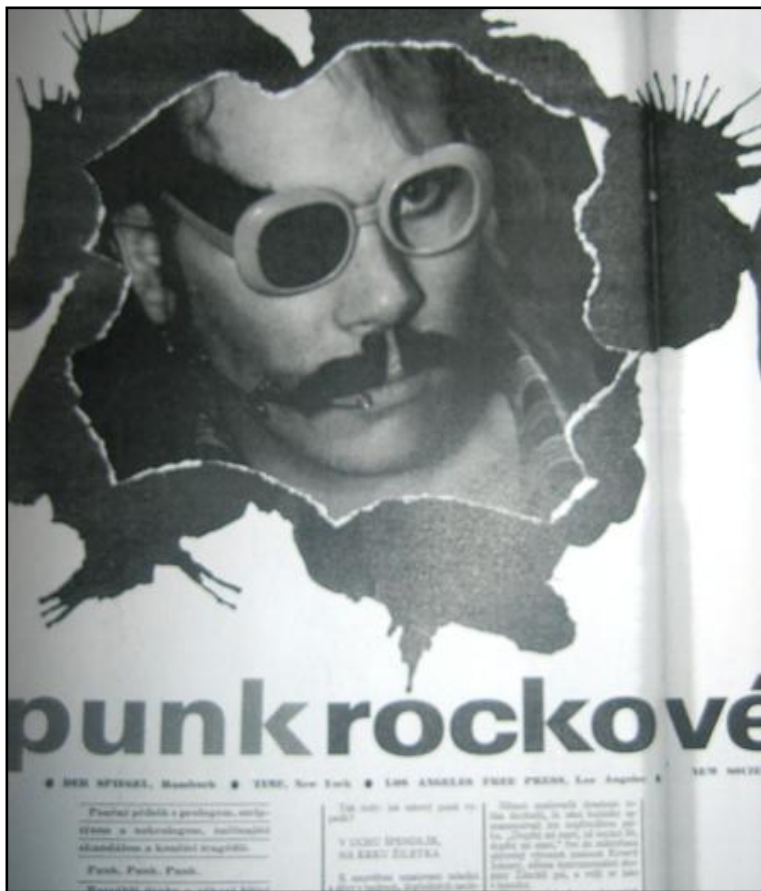
Průkaz posluchače školení beatových souborů z konce 70. let

Závěrečné hodnocení:	MĚSTSKÉ KULTURNÍ STŘEDISKO
1) Společensko politické pohovory:	P L Z E Ň
2) Odborné znalosti:	PRŮKAZ
3) Písemná práce:	posluchače školení
	<i>beatových souborů</i>
	č. <i>29</i>
	Jméno.....
	Adresa.....

MAL 1010

Příloha 3

Článek Punkrockové šílenství v časopise 100+1 zahraničních zajímavostí

Příloha 4

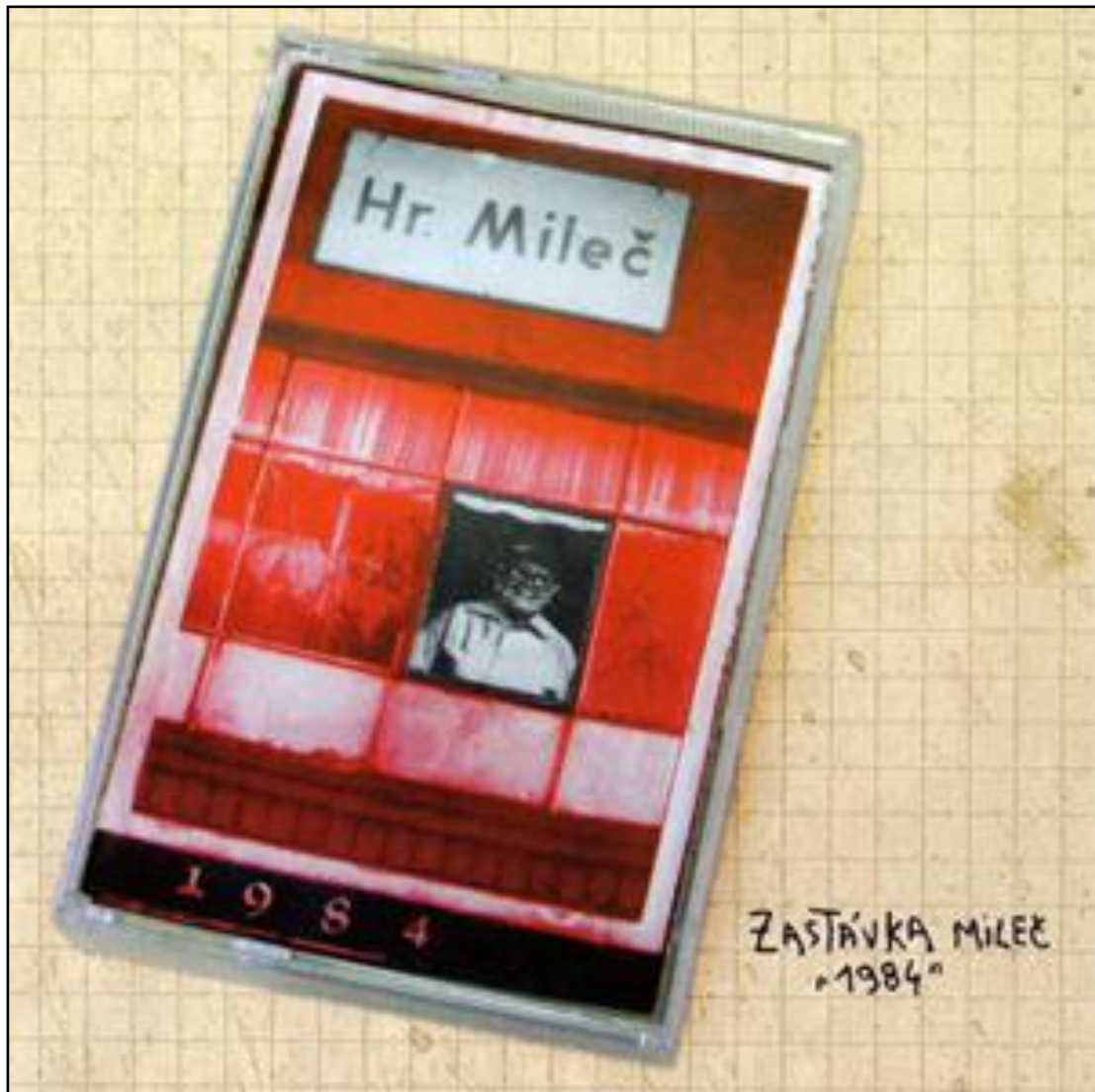
Otázky pro členy beatových souborů z konce 70. let

Otázky pro členy beatových souborů:

1. Vysvětli význam RVHP.
2. Co víš o SNP.
3. Nejvýznamnější politické výročí roku 1979.
4. Ministr kultury ČSR.
5. Hlavní představitelé kraje a města.
6. SALT 2 - / červen Vídeň/
7. V Plzni přežil své dětství a studentská léta komunistický novinář, spisovatel a nář. hrdina. Kde te byl a co o něm víš?
8. Vysvětli mezinárodní význam VRSR.
9. Vyjmenuj alespoň některé státy Varšavské smlouvy.
10. Význam Únera 1948.

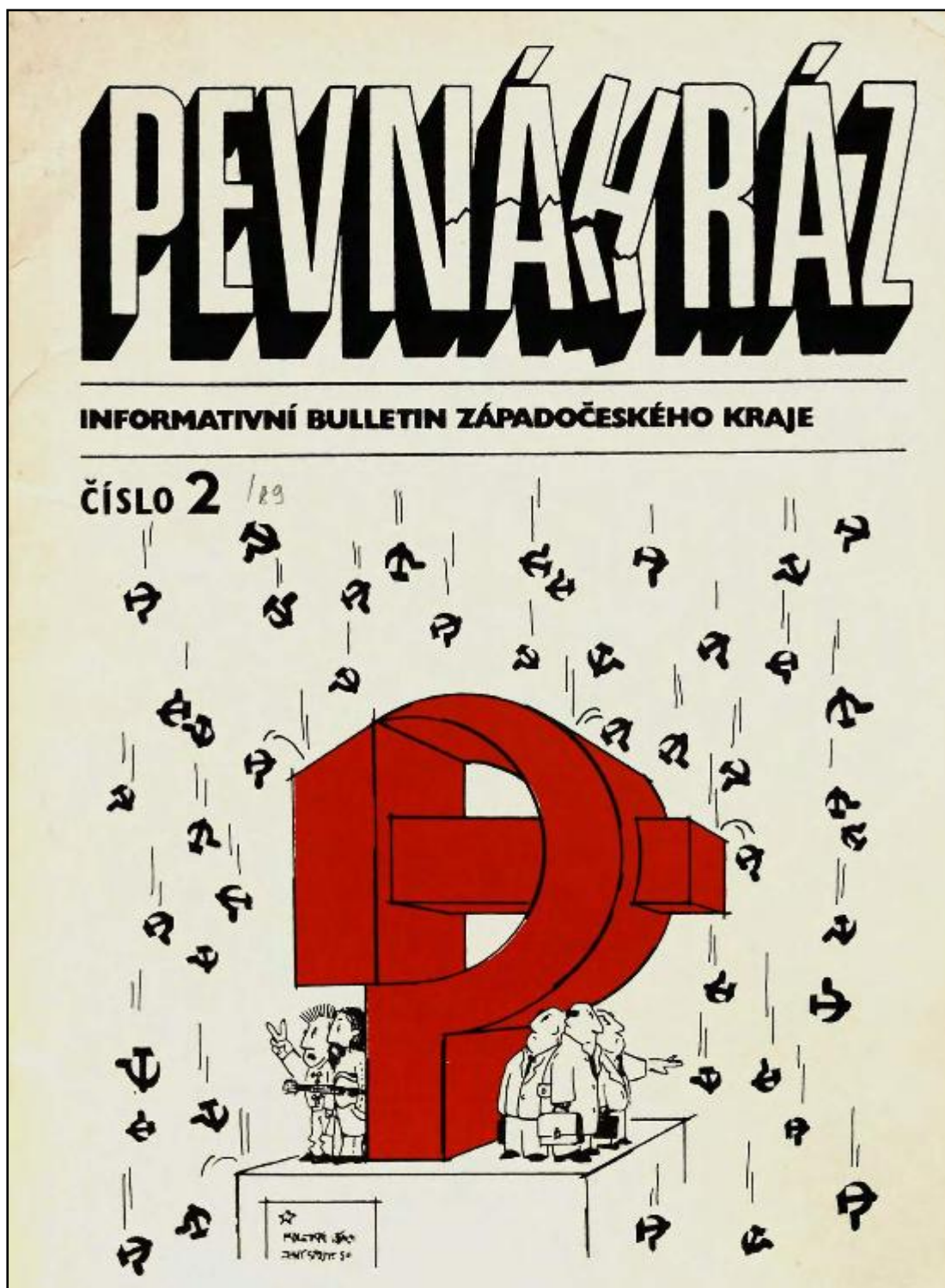
Příloha 5

Kazeta Zastávky Mileč

Příloha 6

Obálka plzeňského samizdatu Pevná hráz

Příloha 7

Dopis plzeňských punks Gustávu Husákovi

PLZEŇSKÉ HNUTÍ PUNK SE OBRACÍ NA PREZIDENTA REPUBLIKY

Dr. Gustav Husák
prezident ČSSR
a generální tajemník ČV KSČ
P R A H A - Hrad

Vážený pane prezidente,
chtěli bychom Vás informovat o situaci, která se pro nás stává velmi vážnou.
Jsme mladí lidé, kteří mají rádi hudbu stylu punk i k tomu odpovídající oblečení a vzhled. Díky tomu jsme již po delší čas vystaveni ze strany příslušníků plzeňské VB bezpráví a nezákonné perzekuci. Uznáváme, že na každému se musí tato hudba a náš vzhled líbit, ale jsme přesvědčení o tom, že na našem vzhledu a chování není nic, co by mělo vzbuzovat veřejné pohoršení. Ujímáme Vás, vážený pane prezidente, že neprovádíme nic nezákonného "a přesto" máme strach chodit po ulici, na zábavy, koncerty a i jiné kulturní akce a to jenom z toho důvodu, že příslušníkům VB se nás vzhled nelíbí a tudíž jsme jimi neustále kontrolováni a sledováni. Dodáváme, že bez jakéhokoliv podnětu z naší strany, zkrátka jen proto, že nosíme např. kožené a jeansové bundy různě ozdobené a neobvyklé účesy. Zároveň při těchto kontrolách dochází ze strany příslušníků k nezákonnostem vůči nám. Jsou nám rozřezávány bundy (někdy i dost drahé), roztrhávána trička, stíhají nás do hola nebo takovým způsobem, že pak nám nezbyvá než se do hola ostříhat. A navíc, dosti často jsme od příslušníků VB bezdůvodně bití.

Musíme Vás, vážený pane prezidente upozornit, že těmito perzekucemi může dojít a naneštěstí dochází k tragickým koncům, kdy se prostě tento tlak nedá vydržet a jsme jim vytlačováni až na samý okraj společnosti (psychiatrická léčebna, ale i nápravně výchovný ústav nebo dokonce sebevraždy jednoho z nás). V této situaci ztrácíme víru a naději v právo a lidskou spravedlnost.

Tím, že posloucháme hudbu a nosíme oblečení, které se nám líbí, nikoho nehrojujeme, tím méně pak pořádek a zákony naší země. Naopak, svými jednáním vůči nám zneuctívají příslušníci svého postavení a hrubě a svévolně porušují zákony, na jejichž dodržování by měli právě dbát. Cožpak je zákonné nás bít a ničit naše oblečení?

Vážený pane prezidente, proto se na Vás obracíme, abyste jako náš nejvyšší ústavní činitel dal prostřednictvím příslušných orgánů pokyn k zastavení těchto perzekucí a jejich prošetření a sjednal tak v této věci potřebnou nápravu.

Je také naším přáním, aby k této situaci nedocházelo ani na jiných místech naší republiky.

Chceme žít důstojně a beze strachu a požívat práva jako ostatní občané.

Doufáme, že nás pochopíte.

V Plzni, dne 22.4.1987

Uvedeno 46 podpisů, za správnost: Jan Rampich
ŽOS Železniční 7, 300 00 Plzeň

Příloha 8

Petice na podporu Jana Rampicha

stros-8

Redakci západočeského deníku Pravda
Redakci časopisu Stros
Redakci časopisu Infoch

my, občané města Klatovy a okolí, reagujeme tímto na článek otištěný v západočeské Pravdě dne 6.5. 1989 pod názvem "JEDEH Z NICH".
Nejde nám ani tak o jeho obsah /každý má právo vyjádřit svůj názor ať už je jakýkoliv/, ale spíše o to, že občan, který je zde napadán nemá možnost se přiměřeným způsobem bránit.
Dále nás zaráží fakt, že tato kampaň proti mladému člověku /kterého většina z nás zná osobně/ se odehrává v době, kdy i samotný deník Pravda otiskuje texty o přestavbě, glasnosti atd. Článek totiž vypadá, jako by byl napsán v letech hluboké stagnace, jak se dnes nazývá období 70. let.

ŽÁDÁME PROTO REDAKCI ZÁPADOČESKÉHO DENÍKU PRAVDA I

Umožněte Janu Rampichovi veřejně polemizovat s autorem či autory /nikdo není pedepsán/ o pomlouvačném článku.
V opačném případě budeme nuceni brát slova jako přestavba, nové myšlení, dialog, glasnost na stránkách vašeho deníku jako vrchol pokrytectví.

Na vědomí předseda vlády ČSSR

Václav Žufan	dělník	František Vlach	dělník
Milan Formánek	dělník	Petr Schlegl	dělník
Zdenek Vachtl	dělník	Alena Honzík	dělnice
Jiří Prafenec	dělník	Jaroslav Majer	Dělník
Zdeněk Vostárek	Dělník	Bohuslav Bárta	Dělník
Petra hájková	dělnice	Milan Novák	dělník
Petr Blahník	dělník	František Dostál	dělník
Jiří Katějka	dělník	Petr Peleška	dělník
Martin Frel	dělník	Jarda Demok	dělník
Josef Smolík	dělník	Bauer	dělník
Josef Ják	dělník	Rostislav Čattler	zámečník
Petr weinfurter	zámečník	Vojtěch Manas	dělník
Jiří Ais	zámečník	Rostislav Hais	zámečník
Pavel Čemus	dělník	Polák	truhlář
Mayer	elektrikář	Javorský	seustružník
Jiřík	brusič	Jonáš	zedník
Josef Toman	truhlář	David Opatrný	student
Josef Šefl	dělník	Ota Svátek	dělník
Stanislav Gahwengner	technik	Jaroslav Vitek	konstruktér
Lubomír Saffra	tesař	Ludvík Doležal	zámečník
Milan Bouček	dělník	Miroslav Hurajt	dělník
Pavla Rašková	dělnice	Lada Rambausková	dělnice
Radmila Jirkovská	dělnice	Lubomír Böhm	dělník
Lešňanský Josef	dělník	ing. Jiří Čada	hlídač
Zbyněk Pouliček	dělník	Vendula Mayerová	dělnice
Dušan Šrámek	korektor		

Za pravost podpisů ručí:

Václav Žufan Na Flzeňce 4 Smíchov
Praha 5 , 150 00

Kaldinova 433
Klatovy 2 , 339 01